

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istoip, peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 10 in 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a. Pri večjem q
naročniku popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke
in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Davčna demagogija

Ni prijetna stvar plačevati davke, pa čeprav bi bili ti namenjeni le v dobre strani in pri tem pošteno in pravilno odmerjeni. Zato bomo vedno razumeli, če mislijo majhni politiki, da je mogoče priti do poslanskega mandata le s prav krepkim in glasnim kričanjem proti davkom.

Bolj resna pa postane stvar, kadar so davki krivično odmerjeni, kadar mora ena pokrajina plačevati več ko druge, kadar obstoji davčna neenakost. Boj proti njej pa že ni več samo agitatorska zadeva, temveč nujno delo, ker je vsaka davčna neenakost škodljiva za državo. Seveda pa je tudi pri tem razlika v načinu boja. Demagogi se bodo tudi proti davčni neenakosti borili samo zato, da pridobe sebi popularnost, resni politiki pa bodo davčno neenakost skušali odpraviti, pa čeprav jim njih metoda boja ne bi prinesla popularnosti. Demagogi bodo iskali v boju proti krivičnim davkom svojo korist, resni politiki pa splošno, s tem, da bodo dosegli zboljšanje.

Nad vse resna pa postane davčna zadeva, kadar se uporabljajo davčni dohodki napačno, kadar denar davkoplačevalcev ne pride zopet k njim nazaj. Če ostane davčni denar po večini vedno v eni pokrajini, tedaj je neizogibno, da druge pokrajine polagoma obubožajo. Boj proti takemu davčnemu sistemu pa je že dolžnost politika, kajti blagostanje ne pa mizerija je cilj vsake politike.

Vsi vemo, da je zlasti pred par leti morala Slovenija prenašati davčni sistem, ki je vodil naravnost v osiromašenje Slovenije. Takrat je bil boj proti davčni neenakosti prva potreba in vsa Slovenija ve, da je bila takrat baš SLS na čelu boja za davčno enakost. Vsi pa tudi vemo, da je SLS po svojem vstopu energično delala za znižanje davkov in za odpravo davčne neenakosti in na tem polju tudi dosegla lepe uspehe. Odpravljena je bila dohodnina, zvišan je bil eksistenčni minimum in vpeljana je bila davčna enakost. Seveda ni bilo vse na mah čisto dobro in še vse polno stvari je ostalo, ki jih bo SLS morala še doseči. Ali dejstvo je, da je davčna ostopost omiljena in dejstvo je, da so pričele sedaj tudi druge pokrajine plačevati več davkov. Samo znak demagogije je zato, če kdo noče vsega tega videti, če kriči proti znižanim davkom, ravno tako ko je preje kričal proti neznižanim. Proti izboljšanjem stanju se resen človek vendar ne bori.

Čisto drugačna pa je zadeva z oblastnimi davščinami. V glavnem imajo te davščine prostovoljen značaj. Kdor noče piti vina, temu ni treba plačati niti vinarja oblastne davščine na vino. Mislimo, da tudi noben gostilničar ne more trditi, da je vino neobhodno potrebno. Kar pa je glavno, je to, da ostanejo vse oblastne davščine doma v oblasti, da pride absolutno ves oblasti plačan denar nazaj med ljudi. Vrh vsega pa se ta denar uporablja le v napredek oblasti in celo opozicija je morala priznati, da dela oblastni odbor dobro. Kričanje proti oblastnim davščinam zato ni drugo ko demagogija prav slabe kvalitete.

Najnovejši pevci davčne pesmi pa se niso niti s tem zadovoljili, temveč so se spozabili celo tako daleč, da apelirajo na finančnega ministra, da razveljavi sklepe oblastne skupščine. V času, ko se vse trudi, da dobe oblasti čim več pravic da se samoupravna pravica ljudstva še razširi, se najdejo ljudje, ki hočejo pravice oblastnih skupščin še omejiti. Klicati finančnega ministra nad oblasti, zahtevati javno njegovo kontrolo nad delom od ljudstva izvoljene oblastne skupščine, more pač samo tisti, ki je nasprotnik demokracije. Vsak pravi demokrat pa bo z vso vestnostjo branil pravice oblasti in če bo z njenim delom nezadovoljen, bo z agitacijo med narodom skušal priti v oblastni skupščini do večine. Samo to je pot za pravega demokrata.

Apel na finančnega ministra pa je tudi z gospodarske strani čisto napačen. Ni težko doseči, da bo finančni minister razveljavil oblastne davščine, ker je tudi v interesu finančnega ministra, da plačujejo ljudje čim manj oblastnih davkov. Toda ne iz ljubezni do ljudi, temveč vsled tega, ker je potem davčna moč prebivalstva večja in ostane več za državne davke.

Vsega tega pa seveda aranžerji ljubljanskega protestnega shoda niso razumeli in prav nič ni težko uganiti zakaj niso mogli razumeti. Saj dokazuje ves potek shoda in vsi na njem izrečeni govori, da je bil zadnji namen shoda strankarsko-političen, da bi tudi slavna KDK od davčne pesmi imela svoj dobiček.

To pa je tudi ves namen najnovejše davčne demagogije in zato naj se njeni uprizoritelji ne

Spor v slovenski KDK

Zagreb, 22. novembra. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršila tu seja vodstva KDK. Poleg raznih drugih vprašanj so se zlasti obravnavale slovenske zadeve, vsled česar se je udeležil seje tudi posl. Ivan Pucelj. Razmere v slovenski KDK so se namreč zelo poslabšale in nasprotje med slovensko SDS in radijevsko orientirano SKS je vedno večje. Zlasti pa so bila konstatirana ta dejstva:

1. Dočim so se še pred kratkim vršile skupne seje KDK, se je opazilo, da v zadnjem času voditelji slovenske SDS ne zahajajo več na te seje. V sredo je tudi že imela SDS sejo čisto za sebe.

2. Včasih so prirejali shode voditelji SKS in slovenske SDS skupno, sedaj se to ne dogaja več.

3. Pozornost je tudi vzbudila pisava »Jutra«, ki je vedno bolj mila in vedno manj energična. Zlasti pa je vzbudila v Zagrebu začudenje pripomba »Jutra« na izjave voditeljev KDK. V svoji številki z dne 20. novembra pravi namreč »Jutro«, da stališče posl. Košutiča o stvoritvi posebne hrvatske države ni službeno stališče KDK in da tega stališča zlasti ne prejema noben pristav SDS.

4. Najvažnejše pa je vprašanje posl. Ureka. Znano je, da je hotel na celjskem shodu govoriti tudi posl. Urek, čemur pa se je uprl posl. Pucelj. To je posl. Urek zelo vjezilo in pričel je sam prirejati shode. Na teh shodih pa govori posl. Urek med drugim tudi to, da mora vsak pravi poslanec delati v parlamentu in da so poslanci, ki ne gredo v skupščino, za nič. Pričakovati je zato, da se posl. Urek kmalu pojavi v skupščini, če se seveda ne bo posrečilo KDK, da na katerikoli način to prepreči.

Na vsak način pa je sigurno, da je spor v slovenski KDK zavzel že nevaren obseg in da je le malo verjetno, da bi mogla intervencija Zagreba še kaj pomagati.

Božičnica za invalide

Belgrad, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Sistematično delo sedanje vlade, da državljani dobijo, kar jim država in domovina dolgujeta, bodo najprej občutili invalidi. Vprašanje izplačila invalidskih zastankov se je vlekel delj časa. Kakor hitro je vlada dobila švedsko posojilo, je zagotovila, da se bodo najprej izplačale invalidske podpore in zaostale uradniške razlike. Finančni minister dr. Subotić se je nasproti monopolski upravi zavezal, da bo iz prve tranše izplačal invalidske podpore. Istočasno so se zbrali v ministru za socialno politiko statistični podatki, koliko je invalidov in njihovih družinskih članov ter koliko znašajo zaostale podpore. Te podatke je fi-

nančno ministrstvo zahtevalo do 1. decembra, vendar jih ima tudi že danes na razpolago. Zastanki invalidov znašajo v ožjem smislu 64 milijonov Din. Vseh podpor v tem resoru bo ministrstvo za socialno politiko izplačalo okrog 85 milijonov Din. Zagotovilo se je, da bodo te podpore izplačane še pred božičem. Če se pomisli na splošno gospodarsko stanje v državi in višino posameznih podpor, in da bodo nekateri invalidi prejeli 5-6000 Din, ter na posebno težaven gospodarski položaj invalidskih družin, je upravičena trditev, da bodo invalidi od sedanje vlade prejeli najlepšo božičnico.

Živo delo v vladni večini

Belgrad, 22. novembra. (Tel. »Slov.«) Opoziciji primanjkuje novih kombinacij. Sedaj naj bi žrtev naenkrat postal oboleli zunanji minister g. Marinković in čigar mesto bi zasedel radikal, demokratom pa da bi se odstopilo finančno ministrstvo.

Zato pa je bilo polno intenzivnih posvetovanj v vladinih vrstah. G. Spaho se je vrnil v Belgrad in se je danes dolgo posvetoval z g. Behmenom o pogajanjih med radikali in muslimani v Bosni in Hercegovini. Zelo so značilni obiski v radikalnem klubu in predsedništvu vlade. G. Velja Vukičević se je danes zelo dolgo posvetoval z radikalnimi prvaki, bivšimi ministri gg. Vojislavom Janjičem, Milanom Stojadinovićem, Lazo Markovićem in Ninčičem. Slednji sestanek je vzbudil mnogo pozornosti. G. dr. Ninčič je trdil, da sta se razgovarjala o osebnih zadevah. Pozneje pa se je zvedelo, da se je razgovarjal o razmerah v NRS. O shodu v Prokup-

lju se je namreč g. dr. Ninčič kljub gostobesednosti ostalih članov glavnega odbora držal zelo rezervirano in ni stopil v javnost s kakimi izjavami. Trdilo se je, da njegovi volivci z njegovo politiko niso zadovoljni. Krajevna organizacija v Velikem Bečkereku je namreč sklenila, da naj se podpre Vukičević. V tej zvezi in v zvezi z Janjičevim obiskom so se razširile verzije, da glavni odbor ni enoten in da se nekateri člani enotnosti na ljubo priključujejo Vukičeviću. G. dr. Janjič je zvečer obiskal g. dr. Korošca.

Vsi ti razgovori, številne avdiencie na dvoru, ko so ministri prinašali sprejete zakone v podpis in poročali o novih osnutkih iz svojega področja, seje gospodarskega odbora za izdelavo zakona o javnih delih in pomoči pasivnim krajem, ki se naj takoj izvede, priprave, kako naj se proračunska debata v redu in čim hitreje konča, so poulične kombinacije popolnoma izpodrinili.

Propadanje SDS

Belgrad, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Pribeževanje skuša zavrniti naše trditve, da prečanski Srbi njegove politike ne odobravajo in da je dobil posebno iz Like številne spomenice, naj se vrne na program, na katerem je bil izvoljen. Izpodbiti je tudi hotel naše poročilo o propadu njegove stranke v Liki. Danes nam je mogoče postrčiti z novimi podatki. V Gospiću je izstopil iz Pribeževičeve stranke predsednik tamkajšnje SDS-organizacije g. Rade Narančič. Z njim je odstopilo okrog 25 odličnejših pristav, učiteljev, trgovcev in pravoslavni duhovnikov. V Vrelo se je usta-

KDK

Zagreb, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršila seja vodstva KDK. Dr. Maček ni bil navzoč. Radi tega se je sklenilo, da se seja jutri ob 11 nadaljuje, ko bo dr. Maček v Zagrebu. Na seji se je razpravljalo o notranjih zadevah. Za javnost se ni dal noben komunike.

čudijo, če ne najdejo pri nas razumevanja. Smo bili še vedno proti vsaki demagogiji in zato tudi proti davčni. Zlasti pa še, kadar so njeni motivi vse prej, ko idealni.

Bratje KDK med seboj

Zagreb, 22. nov. (Tel. »Slov.«) »Hrvat« prinaša članek, v katerem ugotavlja, da so govorniki na shodu v Prokuplju govorili o ustavi kot svetlini in da so govorili nasproti Hrvatov nenaklonjeno. Obenem očita »Novostim«, da delajo reklamo za glavni odbor. »Novosti« so reagirale in trdijo, da je »Hrvat« komunističen list. Tudi »Riječ« in »Narodni val« sta napadla »Hrvata«. Očitata mu nelojalnost pri poročanju o seji občinskega sveta. Kakor se vidi, je razmerje med časopisjem KDK prav bratsko in idealno.

Nevarna običnost

Zagreb, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Od seje, na kateri se je izvolil župan, sta izostala dr. Markulin (HPS) in Djuro Janžeković. Dr. Markulin je moral radi bolezni odpotovati na Dunaj. Ta odsotnost zastopnika HPS je dala povod večini, da namerava uničiti Markulinov mandat in pozvati v občinski odbor njegovega namestnika. Pravtako namerava uničiti Janžekovićev mandat, ki svoje odsotnosti ni opravičil. Ta namera večine občinskega sveta je izzvala v vrstah HPS veliko ogorčenje. Z ozirom na te vesti se je Vaš dopisnik razgovarjal z ugledno osebnostjo HPS, ki pravi, da je dr. Markulin opravičil svojo odsotnost radi potovanja. Če bi ga kljub temu izključili, bo HPS uporabila vsa sredstva, da dovoli jasno pokaže Hrvatskemu bloku, da se je samo z dobro voljo HPS kriza v občinskem svetu tako rešila, čeprav Heinzlov naslednik nikakor ne zadovoljuje občanov in manjšine.

Radijevci proti sporazumu

Zagreb, 22. nov. (Tel. »Slov.«) »Narodni val« prinaša članek »Srbski razum v znamenju parabellum«. V njem odklanja vsak sporazum med Srbi in Hrvati. Po običajnih frazah, ki se vsak dan ponavljajo v »Narodnem valu«, piše to-le: Hrvatski narod se nima s kom sporazumeti. On je suveren gospodar svoj in svoje domovine in si sam določa svojo usodo. Dalje piše, da so Hrvati dali svoj obolus za narodno svobodo in da je treba, da so Hrvati nasip evropski kulturi, ter zaključuje: »Dobro vemo, da je naša domaćija taka, kakršno nosimo v svojih srcih: svobodna in neodvisna Hrvatska«.

Zagrebska TOI zbornica

Zagreb, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Z ozirom na vesti, da bi se imel zagrebski TOI zbornici postaviti komisariat, je upravni odbor sklenil, da se v skladu s sklenilim plenem, ki bi prošil trgovinskega ministra, da razpiše nove volitve. Raznesli so se glasovi, da dela sedanjih predsednikov Arko za komisariat. Ta je radi tega podal ostavko, ki pa ni bila sprejeta. Sprejelo se je, da se uredi vprašanje direktno s trgovinskim ministrom.

Velika dela velikih mož

Zagreb, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Da bi pokazala svoje razpoloženje nasproti »Narodni politiki«, ki je kritično pisala o novem županu, je uprava zagrebskega tramvaja, ki je last mestne občine, odzvala »Narodni Politiki« brezplačne karte, ki jih imajo vsi zagrebski listi.

Be'grajske vesti

Belgrad, 22. novembra.

Danes je bil v avdienci minister za socialno politiko g. Stjepan Barič. Avdiencia je trajala od 10 do pol 11. Nj. V. kralj je podpisal zakon o javnih delih in pomoči pasivnim krajem.

V avdienci sta bila minister za javna dela g. Angjelinović in minister za finance g. Subotić. Nj. V. kralj je podpisal zakon o švedskem posojilu.

V Sarajevu leži bolan kmetijski minister g. Andrić. Po poslednjih vestih njegova bolezen ni nevarna. Jutri se bo podal v Belgrad.

Preiskava proti Puniši Račiću, Jovanoviću-Lune in Tomo Popoviću je dokončana. Za zagovornike se je prijavilo okrog 200 odvetnikov. Sedaj se razpravlja o tem, kje naj se ta razprava vrši, ker v Belgradu ni na razpolago tako obširne dvorane. Proces se bo najbrž pričel sredi decembra, vendar ni upati, da bi se neprestano nadaljeval. Najbrž se bo prekinil, ker bodo predložili dopolnilne spise.

Odbor za javna dela je imel danes ob navzočnosti ministrskega predsednika, v ta odbor spadajočih ministrov in predsednika Rdečega križa sejo v predsedništvu vlade, ki je trajala do pol 10 zvečer.

Češkoslovaški poslanik g. Šeba je obiskal pomočnika zunanjega ministra.

Za rektorja zavoda sv. Hieronima je imenovan dr. Magjerec. Rodil se je v Molvi. Bil je profesor na be'grajskih šolah, nato nunejev konzultor. V be'grajskih katoliških krogih je dobro znan. V Rim bo potoval začetkom prihodnjega tedna.

Pri volitvah v Dubrovniku 17. decembra bo HPS prvič samostojno nastopila.

DRŽ. RAZREDNA LOTERIJA:

Zadele so sledeče srečke: 40.000 Din št. 15225, 20.000 Din 11210 in 81550, po 10.000 Din 10493 in 35673 in 6031, po 4000 dinarjev 43592, 76109, 78919.

Razlike bodo izplačane!

Kaj to pomeni? se vprašuje »Jutro« z očitno tendenco, da bi zopet vznejevoljilo uradništvo z domnevnim dejstvom čes, da uradniki ne bodo dobili izplačanih dolžnih razlik iz monopolskega posojila. V potrditev te svoje hujškega notice citira »Jutro« okrog nico finančnega ministra, s katero daje delegacijam navodila, kako naj postopajo pri ugotovitvi državnih obveznosti iz prejšnjih let, ki padajo na postavko 65. državnega proračuna.

To je pač obče znano dejstvo, da država preveljuje vse neplačane obveznosti iz prejšnjih let na postavko 65., ki je preje bila v proračunu post. 55.

Obveznosti so prilično velike. Država pa je za to postavko določila razmeroma majhne vsote, da bi mogla kriti vsaj najnujnejše neplačane obveznosti iz prejšnjih let. Ker ima sedanja vlada resno voljo poravnati vse te obveznosti iz prejšnjih let, ki so jih napravile vlade, v katerih so sedeli in vodili glavno besedo naši liberalci, zato hoče finančni minister imeti natančen pregled obveznosti po letih. Zato je tudi dal ta podrobna navodila svojim podrejenim organom.

V teh navodilih je tudi opazka, da naj delegati ne vstejajo v te obveznosti uradnih razlik, ki jih država dolguje svojim uradnikom še iz leta 1923.

Tukaj je zastavil liberalni hujšak svoje pero, računajoč na nevednost svoje »napredne« inteligence. Na podlagi te opazke v okroglici finančnega ministra že z največjo sadiščno naslado zatrjuje svojim vernim: Le pogledite in zapomnite si dr. Korošca in klerikalce in finančnega ministra! Za razlike Vas hočejo oslepariti; ne bodo vam jih izplačali! In ubogi uradniki verujejo demagogiji onih, ki niso imeli sreča za nje, ko so bili leta in leta na vladi in jim niti prebitnega groša niso izplačali.

Kaj pa je resnica na celi stvari? Uradniške razlike imajo v proračunu posebno postavko 62 in se iz nje tudi vsako leto delno izplačujejo. Če torej hoče finančni minister vedeti za obveznosti iz prejšnjih let, ki padajo na postavko 65, potem je jasno, da mora izključiti obveznosti, ki padajo na post. 62 — to je uradniške razlike — in katere obveznosti so absolutno točno znane v vsej višini. Tako predsednik vlade kakor tudi finančni minister sta na javni seji skupščine izjavila, da se bodo te razlike gotovo izplačale.

»Jutro« seveda računa, da večina uradništva ne ve, kako je s temi postavkami in misli, da bodo uradniki bolj verjeli njegovi demagogiji kot pa resnim izjavam odgovornih državnikov. Zlobna pisava liberalnega glasila pa naj bi tudi uradnikom končno odprla oči, da bi spoznali, koliko se imajo nadejati od teh ljudi. S kako zločinsko slastjo servira uradništvu netočne vesti, da jim ne bodo izplačane razlike in kako se veselijo že samo nad svojo izmišljotino. Kako bi pa se šele veselilo, če bi se jim uresničili ti upi. Zalibog, vlada slovenskim liberalcem ne bo naredila tega veselja. Še bolj obžalovanja vredno pa je, da se še vedno najdejo med uradniki ljudje, ki podpirajo tak list in tako politiko!

Izzivajo konfiskacije, a nato kriče

Zadnji »Narodni Val« je bil zaplenjen, kakor smo poročali že včeraj, vsled ponatisa izzivajočega protidržavnega članka iz »Daily Maila«, lista, ki je last znanega madjarofila in slovanofoba lorda Rothermera. »Narodni list« pa se ni zadovoljil samo s ponatisom, temveč se je s člankom celo identificiral in ga objavil debelo tiskanega, v največji pisavi na naslovni strani in pod celostranskim naslovom: Polom Jugoslavije. Podnaslova pa sta se glasila: Ne bojimo se Vaših bajonetov. — Sijajen članek angleškega polkovnika Steada. — Samo čuditi bi se morali, če bi ostal tako izzivalen in tako protidržaven članek nezaplenjen. Pišejo tako, kakor da bi naravnost hoteli konfiskacije, ko pa jih ta zadene, pa kriče, kakor da bi bili po nedolžnem preganjanju. Če misli »Narodni Val«, da tako postopanje koristi hrvatskemu imenu, naj misli. Mi pa vemo to, da noben pošten Jugoslovane ne more odobravati Rothermerovih protijugoslovanskih člankov. Take članke morejo odobravati le v Budimpešti in kakor se vidi tudi v — Zagrebu.

To ie dokazi

»Mariborski Večernik« »Jutra« je objavil dolg uvodnik o proračunu Koroščeve vlade. Seveda je po mnenju mariborskega velelista novi proračun slab, da slabši biti ne more. Kako naj vendar esdeesarski list kaj drugega napiše. Zabavno pa je, kako mariborski velelist svojo trditev dokazuje. Piše med drugim: »Ako smemo (!) trditi — in to smemo na podlagi dejstev in izkustev (ko je bila SDS v vladi. Op. ured.) po vsej pravici — da so bili dosedanj proračuni nerealni, potem mirno (!) lahko (!!) trdimo, da je predloženi proračun za l. 1929/30. — fiktiven.« — Moramo priznati, da nam je na tak dokaz zastala sapa. Mirne vesti smemo reči in lahko rečemo, da samo strmino in strmino nad močjo esdeesarske logike. Povemo samo še to mariborskemu velelistu, da nas sme mirne vesti še večkrat osrečiti s takšnim šaljivim dokazom.

Časnikar Kemperle zaprt

Vedno nova nasilja fašistov — Zlobne izmišljotije tržaškega časopisja

Ljubljana, 22. novembra 1928.

Ustavitvi »Goriške Straže« sledijo nova nasilja fašistov. Poročali smo o zločinskem postopanju fašistov s poslancem dr. Besednjakom, danes moramo presenetiti javnost s še hujšimi vestmi. Italijanske oblasti so zaprle zadnjega urednika »Goriške Straže« Poldota Kemperleta in še več drugih oseb.

Nmamo še točnejših informacij o tem najnovejšem nasilju. Iz pisanja fašističnega časopisja pa se vidi, da gre za dobro zamišljeno akcijo sistematičnega iztrebljenja slovenskega in hrvaškega življa na Goriškem. Časnikarju Kemperletu so fašisti podtaknili 12.000 patron, da bi na podlagi tega proti njemu in drugim inteligentom pričeli z veleizdajniškim procesom. Ni dvoma, da bodo našli krive priče in podkupljive kreature, s katerimi bodo »dokazovali« krivdo Kemperleta in drugih. Zato si o njihovi usodi ne smemo delati nobenih iluzij.

Naša sveta dolžnost pa je, da ponovno opozorimo merodajne faktorje na vse, kar se zadnji čas dogaja na Primorskem. Mislimo, da bodo lahko našli pota in načina, da opozorijo rimsko vlado na to nezakonito postopanje fašistov. Skrajni čas je, da se storijo tudi z merodajne strani prijateljski koraki v prilog Slovencev in Hrvatov v Italiji.

Priobčujemo v naslednjem dobesedno poročilo lista »Popolo di Trieste« o zlobno zamišljenem načrtu, s katerim mislijo Italijani pred kulturnim svetom opravičiti ustavitve »Goriške Straže« in druga zločinska dejanja, storjena nad našimi ljudmi. To »poročilo« se glasi:

Gorica, 21. novembra.

Komaj sedaj nam je mogoče poročati o sijajnem činu, izvršenem v noči od ponedeljka na torek po nekaterih miličnikih 62. soške legije. Komandant legije je bil izvedel, da bo poizkusil bežati čez mejo bivši urednik »Goriške Straže« Leopold Kemperle v družbi nekega Staniča in nekega Rojca, znanih slovanskih hujšakov, ter še četrte osebe in da se je baje ustavil pri Sv. Luciji, kjer se je sestal z znanimi hujškami in italofobi tistega kraja. Po ukazu komandanta legije Giorgio in predstojnika policijskega urada centuriona Sirka se je vršila natančna nadzorovalna služba in vsi trije so kar lepo zašli v mrežo.

Kljub temu so bili miličniki ne malo presenečeni, ko so preiskali avto, s katerim so se trije tički pripeljali iz Gorice k Sv. Lu-

cijl. V njem so našli namreč številne oboje patron za pištole tipa »Seyerc«. Ko so jih prešteli, so ugotovili, da jih je bilo čez 12.000. Kaj je Kemperle z njimi nameraval? Kam jih je mislil spraviti? Ali je mislil s njimi napolniti jugoslovanske arzenale, ki ne dobivajo dovolj vojnega materiala iz Francije? Miličniki, ki so bili oblečeni v civil in so sledili Kemperla in tovariše iz Gorice, so takoj zaplenili material, zastražili avto in potrpežljivo čakali vrnitve onih treh. Ti so se okrog polnoči, po končanih razgovorih in dogovorih s prijatelji, končno odločili, da nadaljujejo svojo pot. A nepričakovano so bili nakrat obkoljeni in odvedeni v zapor radi shranjevanja vojnega materiala.

Okoliščine, v katerih je bila ta aretacija izvršena, so dovolj zgovorne.

Sicer iz tega ne bomo napravili hrupa; čeprav bi bilo patron 12 milijonov namesto 12 tisoč, mirnost ne bi bila prav nič ogrožena na dobri meji fašistične Italije.

Ampak način, kako je bil poizkušen beg tega blaznega protiitalijanskega hujšaka, razsvetljuje nekoliko tajno besnost časnikarjev, ki so se dan na dan najvdanejšje klanjah državnemu redu, zraven pa do skrajnosti vodili perfidno in prav tako bedasto propagando. Vse dokazuje dan na dan, kako so miroljubni in delavni drugorodni prebivalci zasluzili, da smo jih rešili gotovih lažljivih pastirjev.

»Popolo di Trieste«, ki je ponosen, da je vodil potrebno borbo do končne zmage proti hinavsko prikitemu slovanskemu tisku v odrešenih pokrajinah, se danes veseli, da je ta burka z begom in predrzno tihotapev patron po modrosti naših političnih oblasti in zaslugi vrle soške milice tako žalostno končala. Ti razpečevalci dima in strupa, ti sovražniki Italije ne morejo in ne smejo ubežati obrambnim ukrepom, ki jih zahteva ta slučaj.

Goriškemu fašizmu, ki se je tako hrabro boril proti zakrknjenemu srdu »Goriške Straže« in majhnega sveta okrog nje, iskreno častitamo za to sveže delo ozdravljenja. V Gorici in v Trstu opominjajo dejstva: Do tu in ne dalje! (Di qui non si passa!)

Preganjanje dr. Čoka.

Trst, 22. novembra. (Tel. Slov.) Komisar je snoči poklical k sebi dr. Čoka in ga posv. v smislu zakona, ki odreja konfinacijo. Posvaril ga je, čes da dela iredentistično propagando s tem, ker občuje z ljudmi, ki so znani kot zavdni Slovenci!

G. Ljapčev za zbližanje s SHS

Belgrajska »Politika« prinaša izjave predsednika bolgarske vlade g. Ljapčeva o notranjem političnem položaju v Bolgariji in o njeni politiki napram Jugoslaviji.

O notranjem političnem položaju in o razmerah v vladnih strankah je g. predsednik izjavil:

»Notranje politike vsake države se vedno bolj razume, če se gleda na njo od zunaj. Jaz sem na čelu državnega stroja in vedno mislim, da jaz z njim upravljam, pa je ravno nasprotno. Po mojem mišljenju je položaj normalno dober. Kakor se to dogaja povsod, v vseh državah, tako se pri nas pojavi od časa do časa kak mal incident, kaka mala nezgoda. Vse to pa je brez večjega značaja in brez težjih posledic. Na kaj takega vedno postanejo pozornosti tudi države, pa se končno vse lepo uredi

in vse gre zopet svojo normalno pot.« Kar se tiče »Demokratskega zgovora« (najmočnejše stranke), izjavlja, da v njegovih vrstah vlada popolna sloga. Sicer se včasih pojavijo kake razlike, to pa se dogaja v vseh strankah.

Glede razmerja do Jugoslavije je g. Ljapčev izjavil:

»Ponavljam, kar sem že mnogokrat izjavil. Moja vlada nima nobenega razloga biti proti Jugoslaviji. Ni nimamo nobenega povoda komplotirati s tujimi državami proti Jugoslaviji in storili bomo vse, kar je od naše vlade odvisno, da se odstranijo vsa nesoglasja, ki ovirajo prijateljstvo med obema državama. Še ko je bil v Sofiji za poslanika g. Rakič, smo pričeli dobro delo. Sedaj to nadaljujemo z g. Nešičem in nadejam se, da bo to od velike koristi za obe državi...

Belev žrtev Mihajlova

Sofija, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Bolgarsko poročilo o umoru bivšega pravosodnega ministra Nauma Beleva temelji na sledečem dejanskem stanju: Umorjeni se imenuje pravilno Naum Belev. Nahajal se je v Sofiji v veletrgovini z meko v ulici Bratja Miladinovi na konferenci z nekaterimi trgovci, ko je nenadoma vstopil neznanec, zaklical: »Roke kvišku!« in oddal več strelav iz revolverja. Belev je bil hudo ranjen v glavo. Atentator je takoj zbežal in v predsobi ustrelil še nekega uslužbenca.

Otvoritev papeževega instituta v Salzburgu

Salzburg, 22. nov. (Tel. »Slov.«) V Salzburgu se bo vršila od 26. do 28. novembra škofijska konferenca. Dan prej pa bo vseučiliško zborovanje z otvoritvijo novega papeževega filozofskega instituta na solnograški teološki fakulteti. Med drugimi se bodo udeležili konference dr. Piffel, dr. Faulhaber in dr. Szerezy, apostolski nuncij na Dunaju nadškof dr. Sibilija, zvezni kancler dr. Seipel, rektor katoliškega vseučilišča v Milanu dr. Gemelli, več škofov in opatov in drugih cerkvenih dostojanstvenikov, kakor tudi bavarski ministrski predsednik dr. Held in bivši ministrski predsednik dr. Hussarek.

Stojadinovič o našem razmerju do sosedov

Berlin, 22. nov. (Tel. »Slov.«) »Der Tag« objavlja intervju z bivšim jugoslovanskim finančnim ministrom Stojadinovičem. V njem izjavlja Stojadinovič, da so jugoslovansko-italijanski odnosi potrebni zbližanja. Izrazil je željo, da bi z Italijo ponehala napetost in da bi prišlo do mirnega sporazuma; pri tem je naglasil, da so tudi v Rimu to spoznali in da je zato neka italijanska bančna skupina ponudila Jugoslaviji posojilo. Jugoslavija goji nasproti Nemčiji velike simpatije, ne sme se pa pozabiti, da se jugoslovanska politika tesno naslanja na Francijo. V splošnem je Stojadinovič označil odnose do sosednih držav kot prijateljske in da so se zboljšali tudi odnosi nasproti Madjarski, Bolgarski in Albaniji.

Ukinitve stanovanjske zaštite v Italiji

Milan, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Mussolini napoveduje v »Popolo d' Italia«, da bo s 30. junijem v Italiji ukinjena zaštita stanovanjskih najemnikov. Izjavil je, da se stanovanjsko vprašanje v mestih tako dolgo ne more rešiti, dokler bo podeželsko ljudstvo sililo v mesta. Oblasti in režimske organizacije so dobile zapoved, da morajo z vsemi sredstvi in eventualno tudi s prisilnimi ukrepi pospeševati selitev iz mest in preprečevati selitev v mesta.

Francija ne izroči emigrantov

Pariz, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Italijanske oblasti so našle naslov, da zahtevajo kazensko izročitev protifašistovskih emigrantov, ki žive v Franciji in katerih francoska vlada na italijansko zahtevo dosedaj ni hotela izročiti. Res so dosegle, da jim je bil izročen anarhist Morelli, in sicer pod pretvezo, da je ob priliki nemirov l. 1920. ustrelil nekega karabinerja. Morelli pa se je pritožil na državno sodišče, ki je sedaj odklonilo njegovo izročitev, nakar je bil takoj izpuščen.

Nemško-ruska poga'anja

Berlin, 22. nov. (Tel. Slov.) Danes odhaja v Moskvo nemški delegat, da se začne nemško-ruska gospodarska pogajanja, ki so bila prekinjena radi znanega procesa v Sahtih. Pri teh pogajanjih bo Nemčija gotovo zahtevala od Rusije, da se natančno določi pojem gospodarske špijonaže.

Za novl reparacijski načrt

Pariz, 22. nov. (Tel. Slov.) Po poročilih listov sta včeraj zunanji minister Briand in angleški poslanik Tyrel razpravljala o skupnem odgovoru na nemško noto. Angleški zunanji urad je zavzel za Francijo bolj ugodno stališče, kakor ga je Anglija dosedaj pokazala pod vplivom angleškega zakladnega urada. Kakor piše »Excelsior«, je sodelovanje Amerike na konferenci strokovnjakov zagotovljeno na ta način, da hočejo ofiicelni udeleženci po skupnem sporazumu povabiti na konferenco privatno dve ameriška finančnika.

Moderni gol'ufi na veliko

Milan, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Ameriška tvrdka z umetninami Frich v Newyorku je odkrila v Italiji senzacionalne sleparije z umetninami. Neka družba goljufov je izrabljala ubožnega, pa silno nadarjenega kiparja v Cremoni, ki je po njenem naročilu izdeloval posnetke dragocenih antičnih skulptur in podob Donatella, Vecchieta, Pisana in Martinija. Deloma je kipar ponaredil tudi originalne znake umetnikov na podobah, katere so se potem prodajale najznamenitejšim muzejem v Newyorku, Bostonu, Berlinu, Münchenu in Dunaju kot pristne umetnine. Cremonsni kipar je dobil za to samo nezadovoljivo plačilo, do čim so goljufi glasom poročila »Corriere della Sera« pobrali dobiček 40.000 lir.

Amundsen revež

Oslo, 22. nov. (Tel. Slov.) O premoženju Amundsena je bil odprt konkurz, ki je bil končan na ta način, da je neka deklica v Oslu v kritje ostanka Amundsenovega dolga kupila njegove medalje za 30.000 norveških kron. Medalje so potem darovali vseučilišču v Oslu. Amundsen je pred svojim zadnjim žalostnim poletom še rekel svojem pravnemu zastopniku: »Napravi me za svobodnega človeka!« Vest o tem, da je bila Amundsenu podeljena zlata Mussolinijeva medalja, so sprejeli na Norveškem zelo hladno.

Drobne vesti iz sveta

Angleški kralj se je prehladil in ima vročino. Ker mora ostati v postelji, so odpovedani vsi sprejemi.

Poljski zunanji minister Zaleski je pri sprejemu generalnega tajnika Društva narodov sira Erika Drumonda v napitnici izjavil, da ideja Društva narodov, dasi je še zelo daleč do popolnega uresničenja, dobiva na Poljskem vedno več pristašev. Drumond se je za to zahvalil z iskrenimi besedami.

Poljski ministrski predsednik Bartel je v proračunskem odboru podal na napade govornikov opozicije radi lanskega prekoračenja proračuna za 2 in pol milijardi izjavo, da se bodo računski zaključki za zadnja tri leta v prihodnjih dneh predložili sejmu in v bodoče tudi vedno brez zamude. Ta izjava je opozicijo zelo zadovoljila.

Prebitek porodov v Italiji znaša po uradni statistiki za prvih deset mesecev 1928. leta 359 tisoč oseb.

Za ukinitve potnih vizov. V prihodnjih dneh se bodo začela med Češkoslovaško in Jugoslavijo pogajanja radi podaljšanja začasne pogodbe o ukinitvi potnih vizov, dokler se definitivno ne odpravijo.

Svet društva narodov. Vest, da nameravajo diplomatski krogi imeti decembrsko zasedanje Sveta Društva narodov v Berlinu, se v tukajšnjih krogih na podlagi avtentičnih informacij odločno zanika.

Dunajska vremenska napoved. Bolj oblačno brez posebnega dežja, zapadni vetrovi, temperatura nekoliko višja.

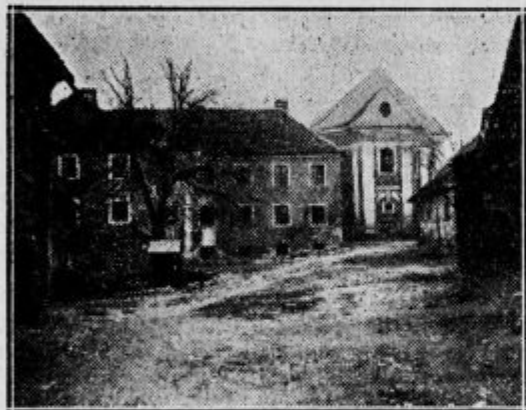
Novosadska vremenska napoved. Hladno. Oblačno. Megleno.

Kako je bila razorožena zelena garda v Mariboru

23. november pred desetimi leti

Zgodovinske važnosti je za Maribor 23. november 1918. Mnogo je ta dan pripomogel, da je Maribor postal last Slovencev. Vsem onim, ki so sodelovali pri osvojitvi lepega našega Maribora, bo ostal posebno 23. november v živem, da neizbrisnem spominu. Kakor se je v dnevih preobrata koncem oktobra in začetkom novembra pokazalo solnce svobode in naše samostojnosti v lepi svoji luči, pa se je privlekl nad naš Maribor prve dni druge polovice novembra črn oblak. ... Bila je zelena garda, kakor smo imenovali Mariborčani vojaško četo, ki se je po preobratu ustanovila in je bila sestavljena iz nemških in nemškutar-skih oficirjev in vojakov.

Dravska vojašnica — taborišče »Zelene garde«.

Ustanovljena je bila »zelena garda« kot del varnostnih čet za Maribor in okolico. Radi sile razmer je general Maister sporazumno z Narodnim svetom in županom dr. Schmidererjem pristal na to, da se je poleg slovenskih vojaških čet, ki so imele skrbeti za red v mestu in okolico, dala tudi nemškim sodeželanom prilika, da sodelujejo pri vzdrževanju miru in reda, ki je bil za tisto dobo krvavo potreben. Po mestu in okolici so se klatili sumljivi elementi, ki so ropali in ogrožali javno varnost in niso hoteli prav nič razločevati, kar je moje ali kar je tvoje.

Zelena garda se je imenovala »Schutzwehr«. Člani garde so nosili avstrijsko vojaško uniformo, bili so po vojaško oboroženi, a na čepicah niso imeli slovenske trikolore, ampak zeleno-belo (štajersko) znamenje. Ubojčeni so bili v Dravski vojašnici. V enem traktu vojašnice so bili slovenski brambrovi-prostovoljci, a v drugem nemški. Ze kmalu po ustanovitvi slovensko-nemške obrambne čete (3. novembra), je prišlo skoro vsak dan do resnih in ostrih sporov med slovenskimi in nemškimi člani »garde«.

Izzivanja gardistov v Mariboru.

Na ulici so oddelki nemške »Schutzwehr« nastopali silno izzivalno. N. pr. sem nekega dne okoli 15. novembra kot urednik »Slovenskega Gospodarja« in »Stražec« šel v rani jutranji uri čez Glavni trg v službo, so me ustavili Schutzwehrovi in so me hoteli aretirati, češ, da kar na ulici hujškam proti Nemcem. Iz neljube situacije me je rešil tedanji nadporočnik Joža Malenšek. Če je v kaki gostilni zadonela slovenska pesem, že je »Schutzwehr« zagrozil, da bo gostilna zaprta. Zvečelo se je tudi, da garda goji posebno ozke zveze z Gradcem, ter Nemci v Radgoni, Ptuj in Celju. Proti 20. novembru je izzivalno obnašanje »Schutzwehra« doseglo višek. Niso niti respektirali povelj generala Maistra, ne navodil Narodnega sveta kot tedanje vlade, ampak garda in njeni komandanti so se smatrali že kot popolnoma samostojni in so hoteli biti gospodarji mesta.

Ko je general Maister dobival dan za dnem poročila o rovarstvu nemške garde in je nastala resna nevarnost, da izbruhnejo medsebojni boji med slovenskimi in nemškimi člani obrambne čete, je sklical general Maister 21. novembra nekatere člane Narodnega sveta. Sklenili so, da se mora na vsak način čimprej napraviti konec delovanju nemške garde. Člani Narodnega sveta so si prisegli, da bodo sklep držali strogo tajno. Ni pa se še določil dan, kdaj se izvrši razorožitev.

Temni oblaki nad Mariborom.

Maistrovi oficirji so zvedeli za sklep o razpršitvi garde še le dne 22. novembra ob 1. uri popoldne. Maister je namreč javil sklep Narodnega sveta oficirjem popolnoma zaupno in jih je prosil, da ne sme nihče nikomur o tem črhiniti niti besedice. Po Mariboru se je sicer javno govorilo, da je razmerje med slovenskim in nemškim delom obrambne čete navzdržno. Vse je bilo o tem prepričano, da tako ne more več dalje Slovenci smo čutili, da se zbirajo zopet temni oblaki nad Mariborom in smo se bali, da se bo nekaj zgodilo, ako ne bomo Slovenci odločnejši kot Nemci...

Oficirjem in podčastnikom, kateri so bili strogo zanesljivi in ki so bili določeni, da izvedejo razorožitev garde, je general Maister dal glavna navodila v petek, dne 22. novembra malo pred 8. uro zvečer v pisarni Narodnega sveta. Oficirji so v vojašnici porazdelili strogo zaupno nalogo posameznim napadalnim oddelkom. Bili so v svrhu razorožitve izbrani močni in zanesljivi fantje in možje. Porazdeljeni so bili na 4 oddelke.

Usodne noči v Cirilovi tiskarni.

V petek popoldne, 22. novembra, ko sem končal s prihodnjim številko »Stražec«, sem opazil, da je vstopil v Cirilovo tiskarno general Maister. Imel je zaupen pogovor z ravnateljem tiskarne mons. dr. Jerovškom. Proti večeru mi pove dr. Jerovšek, da bo noč tiskarna celo noč zaprta in zastražena. Stavci in

strojno osebje tiskarne se celo noč ne bo smelo odstraniti: »Ako hočete, lahko ostanete tukaj. Jutri zgodaj bo nekaj posebno zanimivega.« Ali mene je bolj mikalo na ulico in k družini.

V tiskarni sv. Cirila so celo noč stavili oklic generala Maistra, ki je bil drugo jutro zgodaj nabit po vseh ulicah. V tiskarni so v navzočnosti generala Maistra vršili stražno službo 1 oficir in 5 vojakov.

Razorožitev — v 10 minutah.

Malo pred 4. uro zjutraj, ko je nemška garda nič hudega sluteč mirno spavala, se je čisto po strogo določenem načrtu pričelo z razorožitvijo članov nemške garde. Najprvo so se Slovenci polastili straž ter zasedli vse izhode in dohode in vzeli v roke telefon. Tekom 10 minut je bila cela nemška garda popolnoma razorožena. Posebnih žrtvev ni bilo. Edini nemški poročnik Guggel se je skušal upreti. Postal je divji. Kričal je: »Windische Schweine«, zagrabil je za orožje in v tem metazu je bil težko ranjen; mesec pozneje je umrl na dobljenih ranah. Ranjen je bil še nek nemški pešec v roko. Sicer pa se je ves zgodovinski važen dogodek izvršil čisto mirno. Večina gardistov se je udala usodi in izročila orožje. Razoroženi gardisti so tudi podali izjave, da se bodo zadržali mirno in lojalno. Od naših oficirjev so med drugimi osebno sodelovali pri razorožitvi major Kos, stotnik prof. dr. Dolar in nadporočnik učitelj Malenšek, dočim je nadporočnik Grañner (sedanji ravnatelj pri oblastnem odboru) imel nalogo, da napravi red v Meljskem dvoru, kjer je bil oddelek nemške garde v službi.

»Stražec« o dogodkih.

O dogodku s poročnikom Guggelom poroča »Stražec« od 25. novembra 1918:

»Pri razoroženju mariborske mestne »Schutzwehr« dne 23. nov. je bil nemški poročnik Guggel ustrelen. Takoj po tem obžalovanja vrednem slučaju se je vojak, ki ga je ustrelil, in tri priče, ki so bili v neposredni bližini, zasliliši, izotako oba jugosl. častnika, ki sta bila pri razoroženju. Po soglasni izjavi, se je dogodek vršil takole: V sobo dravske vojašnice, koder sta bila nemški stotnik H. in poročnik Guggel, sta stopila dva jugosl. častnika in pozivajoč se na povelje generalovo, zahtevala orožje, na'ar je stotnik H. izročil samokres, poročnik Guggel pa bajonet. Jugoslovanski stotnik je zapuščajoč sobo rekel: »Ostanite lepo mirni, ne zgodi se vama prav nič zalega. Obenem sta se postavila pred duri sobe dva vojaka z nasajenim bajonetom, da preprečita vsak ubež. Ko sta naša častnika odšla, je odprl poročnik Guggel duri in hotel iti ven, ne da bi rekel, zakaj in čemu. Naša stražnika mu nastavila bajonet in eden, ki zna nemški, mu reče, naj mirno notri ostane. Poročnik pa začne upiti, češ, da nima ničesar zapovedovati. Zmerjal ga je z »Trottel, Zottel, windischer Bauer, Lausbub.« Na stražnik ga opomni v drugič, naj bo miren, in gre nazaj, toda brez uspeha. Poročnik je vpil še huje. Še le, ko ga je tretjič zama opomnil, naj ostane mirno v sobi, in je poročnik le mislil skozi duri, je naš stražnik sprožil. Nemški stotnik, ki je bil doredu priča, je izjavil, da je Guggel provociral in je deloma sam kriv nesreče.«

Bogu bodi hvala in mojim junaškim oficirjem in vojakom.

General Maister s svojimi oficirji in nekaterimi člani Narodnega sveta je ča'al na Glavni pošti na izid razorožitvene akcije. Imel je neprestano telefonsko službo v roki. Ko mu je kmalu po 4. uri zjutraj javil službujoči oficir iz Dravske vojašnice: »Vse srečno končano, garda razorožena«, je vsklbil: »Maister: »Bogu bodi hvala in mojim junaškim oficirjem in vojakom!«

G. K. Chesterton — Fr. Poljanec:

Višnjevski križ

(Dalje.)

Kakor se je torej zadeva doslej razvila, se je vse dovolj dosledno in premišljeno ujemalo. Valentin je pri svojem pozvedovanju to dopoldne dognal, da je neki oče Brown iz Esseua prinašal srebrni križ s safiri, svetinjo pomembne vrednosti, da jo pokaže nekaterim duhovnikom pri kongresu. To je brez dvoma bilo »srebro z višnjevimi kameni«; in oče Brown je brez dvoma bil mali nepredvidnež na vlaku. Seveda ni bilo nič čudnega, da je našel tudi Flambeau, kar je bil našel Valentin; Flambeau je našel vse. Tudi to ni bilo nič čudnega, če je Flambeau slišal o safirovem križu, da ga je poskusil ukrasti; to je bilo najnaravnejše v vsej naravni zgodbi. In še bolj gotovo ni bilo nič čudnega, če je Flambeau z nedolžno ovčico, kakor je bil mož z dožnikom in zavci, ubral čisto svojo pot. To je bil te vrste mož, ki ga kdorkoli lahko na motvozu pripelje na severni tečaj; zato ni bilo nič presenetljivega, če ga je igravec, kakor je bil Flambeau, mogel pripeljati v Hamsteadski log. Dotlej je bil zločin videti dovolj jasen; in dočim je detektiv duhovnika zavoljo njegove neizkušeneosti pomiloval, je Flambeau skoraj zaničeval, da se je ponižal do tako lahkovorne žrtve. Toda ko se je Valentin zmisli na vse, kar se je med tem dogodilo, na vse, kar ga je pripeljalo do njegovega zmago-slavja, si je mučil možgane, da bi našel v vsem tem najmanjši zmisel ali razlog. Kaj ima kraja višnjevga in srebrnega križa duhovniku iz Esseua opraviti z juho treščeno na stensko tapeto? Kaj ima opraviti s tem, da orehe imenuje pomaranče, ali da okna najprej plača, potem jih pa razbije? Prišel je do

PRANJE MILOM

z ALBUS

ne porzroča go-s-podinji nikake skrbi

z ALBUS-MILOM

LAHKO OPERETE POLJUBNO KOLIČINO PERILA PA BO BELO KOT SNEG. — ZAHIEVAJTE IZREČNO ALBUS-MILO NE VZEMITE DRUGEGA MILA, PA NAJ GA ŠE TAKO HVALJO.

Oklic generala Maistra meščanom in delavcem.

Okoli 5. ure v jutro me pride klicat prijatelj-narednik. Sporoči mi veselo novico, da je nevarna zelena garda razorožena. Takoj se napravim in hitim na ulico. Na vseh voglih so lepili velike lepake generala Maistra. Lepaki so imeli naslov: »Meščani in delavci! Uvodoma pravi general Maister: »Schutzwehr« mesta Maribor sem radi njenega nepostavnega in občevarnega početja razpustil; njeno razoroženje je v teku »Schutzwehr« je obstojala večinoma žal iz elementov, da nisem zamogel več zaupati tej nadlegi vašega blagra in življenja. Na straži stoječi udje mestne »Schutzwehr« so sami plenili, ropali, streljali na ljudi in so tako tvorili ne več »Schutzwehr«, temveč deloma drhal, ki se je moramo bati...« Nato odreja Maister v tem oklicu, da morajo člani bivše garde oddati državno orožje vsake vrste, municijo, opravo in mondure do 12. ure istega dne in sicer oni, ki bivajo na severnem bregu Drave v domobranski vojašnici v Melju, a oni na južnem bregu v topničarski kasarni. »Schutzwehrovi«, ki niso Mariborčani, morajo še pred mrakom zapustiti mesto. Z onimi, ki se ne bodo pokorili temu povelju, se bo postopalo kot z uporniki. Tudi drugi prebivalci morajo oddati orožje in municijo. Maister pravi v oklicu, da teh strogih odredb ni izdal proti prebivalstvu Maribora, ampak samo za to, da se vzdrži mir in red ter da je zasigurana varnost življenja in premoženja. Vojaško uniformo smejo od sobote 23. novembra opoldne nositi samo čete, ki so pod poveljstvom generala Maistra. V oklicu nato Maister poziva delavce, naj bodo mirni. Sviri jih pred nepremišljenimi koraki, ker bi sicer moral proglasiti preki sod. Oklic končuje: »Jaz in moji častniki smo odločni in močni dovolj, z našimi vrlimi četami zadušiti vsak upor, če je potrebno, z najostrejšo silo.«

Šele sedaj: Maribor naš!

23. november je bila sobota Hladna, mokra megla se je vlačila po mariborskih uli-

cah. Ali kljub temu so bile ulice polne občinstva in ljudstva z dežele. Vse je čitalo ogromne lepake z Maistrovim oklicem. Po ulicah pa so krepko in korajžno stopale patrolje in straže slovenskega vojaštva. Z obrazov oficirjev in vojakov se je videlo, kakor bi hoteli reči: »In vendar je Maribor sedaj popolnoma naš!« Preko dravskega mostu prikoraka stotnija vojakov in pevajoč pesem: »Hej Slovenci« koraka zmagovalno po Gosposki ulici... Zopet druga četa primaršira mimo Cirilove tiskarne klicujoč: »Sovrag na tleh je strl!... Maribor je naš! Maribor je naš!«

Samo oni, kdor je živel tedaj v Mariboru, more poimeti, kako neizbrisni utisi in spomini so se tedaj vtisnili v srca mariborskih Slovencev in Slovenk. Velikanska nevarnost je odstranjena. Maribor ostane naš...

Po razorožitvi.

Resnici na ljubo moram povdariti, da se je večina nemških Mariborčanov lojalno obnašala. Zagrizenci so še tisti dan zapustili Maribor a župan dr. Schmiderer in večina treznomiselnih Nemcev je podala generalu Maistru in Narodnemu svetu izjave, da se bodo pošteno in lojalno vedli napram novim gospodarjem in novim oblastem. Cel dan so lepo mirno oddajali orožje in druge vojaške stvari, tako, da Maistru ni bilo treba izvršiti svoje grožnje.

Značilno je dejstvo, da so se tedaj za nemški Maribor posebno potegovali — voditelji socialnih demokratov. Hoteli so namreč pri generalu Maistru protestirati proti razoroženju nemške »Schutzwehr«.

Razorožitev nemškega »Schutzwehra« je imela dalekosežne posledice za bodočnost Maribora in okolice. Dva dni po tem dogodku, t. j. ponedeljek 25. nov. zjutraj so jugoslovanske čete zasedle tudi Spielfeld in obvladale železniško progo Spielfeld—Cmurek—Radgona.

Franjo Žebot.

konca svoje gonje; vendar pa je nekako pogrešal sredine. Če se mu je kdaj ponesrečilo (kar je bilo redko), je navadno zgrabil nit, vendar pa zgrešil zločinca. Tu pa je zgrabil zločinca, niti pa še ni mogel zgrabit.

Postavi, ki so ju sledili, sta kakor dve črni muhi lezli preko obrisa velikega zelenega griča. Očividno sta bila zatopljena v razgovor in morda nista pazila, kam gresta; pa sta vendar gotovo šla proti bolj divjim in samotnim logovim višinam. Ko so ju zasledovalci dosegli, so se morali podvreči nedostojnim položajem gonjačev, pripogibati se za skupinami drevoja in se po globoki travi celo plaziti. S to neveselo iznajdljivostjo so zasledovalci prišli plenu ravno toliko blizu, da so slišali mrmranje razgovora; toda beseda se ni dala nobena razločiti razen besede »razum«, ki se je pogosto ponavljala z visokim in skoro otročjim glasom. Nekoč so nad strmim pobočjem in gosto zarastlim grmovjem detektiv izgubili postavi, ki so ju sledili. Sledi niso našli kakih mušnih deset minut, nato je pa peljala krog čela velike gričeve kupole, ki se je dvigala nad amfiteatralčni prizor bogatega, pa samotnega solnčnega zahoda. Pod nekim drevosom tega gospodujočega, toda zanemarejenega kraja, je stala stara omažana klop. Na tej klopi sta duhovna mirno sedela v resnem razgovoru. Bleščeča zelen in zlato sta se še vedno obešala na temneče se obzorje; kupola nad njim pa se je počasi izpreminjala iz pavje zelene v pavje višnjevo, in zvezde so se vedno bolj odražale kakor mogočni dragulji. Valentin je spremljevalcem molče pomignil in se nameril za velikim širokovejatim drevosom zlesti na vrh; in ko je v smrtnem molku tam stal, je prvič začul glas čudnih duhovnikov.

Ko je poldrugo minuto poslušal, se ga je polotil peklenski dvom. Morebiti je oba an-

gleška policista privlekel v samotni nočni log za nalogo, ki ni bila bolj pametna, kakor če bi smokve iskal na osatu. Duhovna sta namreč govorila točno kot duhovna, pobožno, učeno in in lagodno o najbolj vzvišenih bogoslovnih ugankah. Mali eseški duhovnik je govoril preprosteje, obraz je imel obrnjen proti vedno krepkejšim zvezdam; oni je govoril z nagnjeno glavo, kakor da niti vreden ni, da bi se v nje ozrl. Toda bolj nedolžno duhovniškega razgovora bi ne bilo moči slišati v kateremkoli belem italijanskem samostanu ali črni španski stolnici.

Prvo, kar je slišal, je bil sklep ene izmed misli očeta Browna, ki se je končevala: »... kar so dejanski menili v srednjem veku o nebesih, da so neuničljiva.«

Večji duhovnik je s svojo nagnjeno glavo prikimal in rekel:

»Ah, res, ti moderni neverniki se sklicujejo na svoj razum; toda kdo more pogledati te milijone svetov, ne da bi čutil, da so nad nami morda prečudna svetovja, kjer je razum našemu razumu čisto nasproten?«

»Ne,« je drugi duhovnik dejal; »razum povsod razumno misli, celo v najnižjem peklu, v skrajnih izgubljenih mejah stvarstva. Vem, da ljudje očitajo Cerkev, da tlačijo razum, pa je ravno nasprotno res. Edino Cerkev na zemlji daje razumu najvišjo moč. Edino Cerkev na zemlji trdi, da je Bog sam po razumu vezan.«

Oni duhovnik je svoj resnobi obraz dvignil k blisketajočemu se nebesu in rekel:

»Toda kdo ve, če v tem neskončnem svetovju — — —«

»Samo fizično neskončnem,« je dejal mali duhovnik in se na sedežu ostro zasukal. »ne neskončnem v tem smislu, da bi se umaknilo zakonom resnice.«

Valentin si je za drevosom molče srdito grizel nohtove. Zdelo se mu je skoraj, da sliši

Kaj je novega

Koledar

Petek, 23. novembra. Klemen, Felicita.
— Jutri: Janez od Križa

Osebnosti

★ **Umrli** je v Mozirju g. dr. Joža Gorčar, okrožni zdravnik in posestnik. — Na Savi-Jesenice je umrl g. Izidor Šoberl, dimnikarski mojster.

★ **K usposobljenostnim izpitom** v Mariboru, o čemer smo poročali v torkovi številki, pripominjamo, da so pomotoma izostala imena sledečih kandidatov, ki so izpit položili: Bajde Josip, Bajde Oton in Robinšek Srečko.

★ **8 pošte.** Nastavljeni: Za zvanika 2. skupine sta nastavljeni: Ivan Podgoršek pri III. odseku v Ljubljani in Ivan Lončar v Celju, dosej oba služitelja 1. skupine; za dnevničarja je nastavljen Iv. Turšič v Cerkljah ob Krki. — Premješeni so iz Ljubljane: pb. ur. II-5 Vladimir Šenk in Alojzij Volkar na mariborsko glavno pošto, Karolina Kuraltova pa v Konjice; konduktor III-3 Iv. Tratnik z ljubljanske kolodv. pošte v Celje; iz Ljubljane: telef. III-3 Marta Kitzlerjeva v Celje in Anica Hudaliso v Rogaško Slatino; pripravnica III-4 Ljudmila Schweigerjeva iz St. Jerneja k Dev. Mariji v Polju; dnevničarke in dnevničarji: Vekoslava Mauhsova z ljubljanske kolodv. pošte na Jesenice na Gorenjskem, Alojzija tankova s poštne podružnice št. 4 v Ljubljani v Trzin, Vit. Timinsky s poštne podružnice št. 5 v Ljubljani v Čakovci; z ljubljanske glavne pošte: Ida Tavčarjeva v Gornji grad, Albina Sotolškova na mariborsko glav. pošto, Katica Habjanova v Čakovci, Emil Uršič v Celje in Bogomila Primožičeva na Bled. — Dnevničar Roman Čej na ljubljanski glav. pošti je odpuščen.

★ **iz železniške službe.** Postavljeni so za uradnika II. kateg. 5. skupine: Kavšek Ivan, progovna sekcija Ljubljana gor.-dol. prog.; Koščičar Milan, na postaji Ponikva; Fenc Zdenko, na postaji Rakek. — Za zvanika II. kateg. 3. skupine: Kocijan Alojz, prog. sekc. Zidani most; Arzenšek Jernej, Gerbec Andrej, Sušteršič Anton, vsi prog. sekc. Novo mesto; Radič Josip, prog. sekc. Zidani most; Haas Ivan, prog. sekc. Ptuj. — Stalno so nastavljeni: uradnika II. kateg. 5. skupine Svoljšak Venceslav, Lesce; Delkin Danilo, Pragersko; uradniki III. kateg. 4. skupine: Grbavac Stanislav, Maribor gl. kol.; Wester Milan, Brezovica; Zalokar Ciril, Vič. — Premješeni so uradnika II. kateg. 5. skupine: Josip iz postaje Store v Celje, Djordjevič Stojadin iz postaje Čakovci v Tezno; uradniki III. kateg. 2. skupine: Meclošek Josip, Lah Franc, oba iz kurilnice Ljubljana II. gor. kol. v kurilnico Ljubljana I. gl. kol.; Zajec Avgust, Zajec Franc, iz kurilnice Ljubljana I. gl. kol. v kurilnico Ljubljana II. gor. kol.; uradniki III. kateg. 3. skupine: Brenžnik Franc iz postaje Zalec v Maribor gl. kol.; Strohsack Josip iz postaje Laze v Zalec; Anžiček Anton iz postaje Podnart v Logatec; Hrvački Franc, iz postaje Vrhnika v Kotoribo; Makovec Ferdo iz kurilnice Ljubljana I. gl. kol. v kurilnico Ljubljana II. gor. kol.; uradnika III. kateg. 4. skupine: Ivanuš Matija, prog. sekc. Jesenice, k prog. sekc. Ptuj; Selevšek Fran. Dobova, v postajo Blanca; zvaniki I. kategorije: Šajher Slavko, Gornja Radgona, v postajo Čakovci; Pirkovič Ivan, kurilnica Ljubljana II. gor. kol. v kurilnico Ljubljana I. gl. kol.; Krašnja Fran. Slovenjgradec, v postajo Hoče; zvaniki II. kateg. Klopčič Ivan, Pribošek Franc, Herman Ivan, Pečnik Ivan, vsi s postaje Ljubljana gor. kol. v Ljubljano gl. kol.; Lutz Alojz, Kaufman Ivan,

oba iz kurilnice Ljubljana I. gl. kol. v kurilniško ekspozituro Murska Sobota; Škufca Jože, prog. sekc. Zidani most, k prog. sekc. Ljubljana glavna prog.; Turk Ivan, Središče, v postajo Čakovci; Zakelj Josip, prog. sekc. Ljubljana glavna prog., k prog. sekc. Zidani most; Dimec Franc, Slov. Konjice, v Trbovlje. — Kot dnevničarji so v službo sprejeti: Pristovnik Josip, Sevnica; Golobič Rudolf, Rajhenburg; Zakotnik Albin, Ormož; Akički Franjo, Podnart-Kropa; Černovsov Konstantin, Ljubljana gl. kol. — Ostavko na službo sta podala Seme Miroslav, uradnik III. kateg. 3. skupine v postaji Trbovlje; Mustafin Vladimir, dnevničar pri prometno-komercialnem oddelku direktije.

Ostale vesti

★ **Proslava našega narodnega praznika v Pragi.** 1. decembra priredili v Pragi v proslavo našega narodnega praznika Češko-jugoslovanska liga, Jugoslovansko Kolo, Jadranska Straža in društvo »Jugoslavija« pod pokroviteljstvom ministra dr. M. Hodže slavnostno akademijo. Sodelovali bodo: gđc. Zdenka Zikova, primadona Narodnega gledališča, virtuoz g. Zlatko Baloković, g. Štefanovič, prvi tenor narodnega gledališča v Olomucu.

★ **Kmetijski pouk.** Oblastni odbor mariborske oblasti želi, da se letošnja jesen in zima izkoristi na deželi za stvarna kmetijska predavanja in tečaje posebno iz sledečih predmetov: o globokem obdelovanju zemlje, o pravilnem gnojenju, o uporabi odbranega semena, o pridelovanju krme ter živinoreji, vinarstvu in sadjarstvu. Za taka predavanja bo dal oblastni odbor svoje strokovnjake na razpolago. Občine, kmetijske podružnice, zadruge in druge kmetijske korporacije, ki bi taka predavanja želele, naj pravočasno pisмено zaprosijo pri oblastnem odboru v Mariboru. Zavezoje se pa morajo, da bodo poskrbele za primerno število poslušalcev.

★ **Nova brzojavna in telefonska postaja.** Dne 17. novembra t. l. je bila pri pošti Loče pri Poljčanah otvorena brzojavna in telefonska služba.

1. december v Mariboru

se bo ob desetletnici narodnega zedinjenja, slovenske samostojnosti in osvojitve Maribora obhajal zelo slovesno. Ob tej priliki nastopijo stari borec ob naši severni meji, ki bodo spregovorili množicam z balkona mestnega rotovža. Po dolgem premoru nastopi pred ljudskimi množicami tudi naš narodni vojskovodja general Maister. Ob tej priliki se zbera v Mariboru tudi Maistrovi dobrovoljci s podpolkovnikom Coirmom na čelu in naši hrabri Malgajevci. 1. decembra vsi v Maribor — k prazniku narodne svobode!

Razobečanje zastav. Prebivalstvo se vlnudno prosi, naj v vidno znamenje veselja, da smo po tisočletnem robstvu dosegli svojo državo, razobeši državne in narodne zastave po hišah, poslopjih in cerkvah — naj si bo to po vaseh, trgih in mestih ali pa dolinah, ravninah in vrhovih. Zlasti se naproša prebivalstvo mesta Maribora, kjer se bodo zgrnile ljudske množice, naj ne bo v mestu nobene hiše, ki ne bi imela zastave.

Ojačevanje govorov pri slavnostih. Na Glavnem trgu v Mariboru se bodo namestili ojačevalci, da se bodo govori lahko slišali na oddaljenih koncih trga tako močno kakor v neposredni bližini. Ta naprava bo v Mariboru ob tej priliki prvič poslovala.

Društva naj si preskrbijo v primerni velikosti table z označbo imena in kraja za slavnostni sprevod.

Narodna odbrana. Vsa društva, ki so svoječasno dobila poziv za pristop k Narodni Odbrani, naj pošljejo svojega delegata na ustanovni občni zbor, ki se vrši ob pol 6 v veliki dvorani Narodnega doma, brez ozira na to, če so svoj pristop že prijavili ali ne. Pristopnice z društvenim žigom ter podpisane od društvenega predsednika in tajnika naj prinesejo odposlanci s seboj. Pristopnice se dobijo tudi na ustanovnem občnem zboru.

Zverinski starši

V Grkljanih v kruševskem okraju je lani med 16. in 17. avgustom izginil na skrivnost način mladenič Velimir Mihajlovič. Vsa poizvedovanja za mladeničem so bila brezuspešna in je vsa zadeva že zapadla pozabljenju, ker so bili ljudje mnenja, da je šel Mihajlovič preko meje.

Pred dnevi pa se je zglasilo na policijskem komisariatu v Kruševcu več kmetov iz Grkljanov, ki so ovadili, da sta pogrešanega Velimirja umorila in nato sežgala lastni oče Ilija in mačeha Kristina. Čeprav policija ni verjela tej ovadbi, je vendar na tihem uvedla preiskavo, ki je ugotovila, da je bil Velimir žrtev groznega umora.

Velimir Mihajlovič bi moral podedovati za svojo materjo, prvo ženo starega Ilije znatno premoženje. Radi tega premoženja je bil trn v peti svojemu očetu in svoji mačehi. Oba sta se domenila z mlajšim polbratom Velimirja Aleksandrom ter so vsi trije sklenili, da je treba Velimirja umoriti. Aleksander je ta načrt izvršil. Ko sta šla oba brata lani ne-

koč v gozd, je Aleksander odzadaj napadel brata, ga pobil na tla ter nato vržel v bližnji potok, kjer je Velimir utonil. Ponoči je privlekel truplo domov, kjer so vsi trije, oče, mati in polbrat truplo razsekali in ga sežgali v peči. Tri dni in tri noči so kurili, dokler ni ostalo od trupla nič drugega kot pepel in nekaj zgozlenih kosti. Ko je policija vse to ugotovila, je morilce seveda aretirala. Vsi trije so sprva tajili, končno so pa zločin priznali.

★ **Zlata poroka.** Iz Slovenjgradca nam še poročajo, da se je zlata poroka priljubljenega župana g. Fr. Vrečka izvršila dne 20. t. mes. na prav prirčen način. Zelo lepa je bila bakljada in podoknica na predvečer. Na dan slave pa je bila v mestni župnijski cerkvi slovesna sv. maša-zahvalnica, katere so se udeležili šolska mladež, vsi uradniki, občinski odborniki in okrajni zastop s svojim gentom g. Al. Čížekom. Po sv. maši je v občinski pisarni v imenu vseh navzočih častital prvi občinski svetovalec g. dr. Bratkovič.

★ **Nova cesta.** Po dolgoletnih zahtevah in nešteti intervencijah, se bo končno vendar izpolnila prebivalstvu kostanjeviškega okraja velika želja: zgradila se bo važna cesta iz Kostanjevice do Oštra. Ministrstvo za zgradbe je že odobrilo licitacijo za zgradbo te ceste, za kar gre prva zasluga intervencijam poslanca Sušnika. Gradbena dela bo izvršila ljubljanska stavbna tvrdka »Slograd«. Dne 14. t. m. se je vršil komisionalni ogled na licu mesta, kjer je prejel zastopnik tvrdke »Slograd« od nadzorovalnih inženirjev vsa potrebna pojasnila. Z delom bodo pričeli takoj. Gradbeni stroški so preračunani na 900 tisoč dinarjev, za katere bo prispevala država 550.000 Din, ostalo pa oblastni odbor in cestni odbor v Kostanjevici. Tako se bo zgradila cesta, za katero se je poslanec Sušnik trudil leta in leta, dokler je ni priboril. Prebivalstvo je poslancu Sušniku hvaležno za njegovo vneto in trud.

★ **Balo usnja** za podplate, vrednega okoli 4000 Din, je našel na domačem vrtu sin posestnice Katarine Golob v Bitnju pri Kranju.

★ **Velik vlom v Šmartnem ob Paki.** Doslej še neizsledeni vlomilci so udri v trgovino Kmetijskega konzumnega društva v Šmartnem ob Paki ter pokradli različnega blaga v skupni vrednosti 11.517 Din. Vlomilci so prišli skozi izločbo ter pustili za seboj sledove manjših ranitev.

★ **Novi Sad zahteva pravno fakulteto.** V Belgrad je odpotovala deputacija desetih uglednih meščanov Novega Sada pod vodstvom pravoslavnega škofa Ireneja. Deputacija bo izročila vladi spomenico, v kateri bo zahtevala, da se prenese subotška pravna fakulteta v Novi Sad. V Subotici so pa podvzeli vse korake, da se ta akcija prepreči.

★ **Ni dobro igrati se z medvedji.** Odkar obstoja zagrebški zoološki vrt, se še ni pripetilo, da bi kaka žival napadla paznika. Tak slučaj se je pa pripetil predčerašnjim. 20-letni Vinko Matković, paznik v zoološkem vrtu, je snažil dopolne kletko medvedke. Zver se ni bal, ker jo je smatral za ukročeno, zlasti, ker je bila kupljena v cirkusu, kjer se je kazala zelo krotko. Matković je že zdavnaj sklenil prijateljstvo z medvedko. Toda medvedka je sedaj to »prijateljstvo« prekršila in napadla Matkoviča. Najprej ga je ugriznila v nogo in vrgla na tla. Ubogi mladenič se je trudil, da se ubrani medvedke, toda ta je zbesnela še bolj in ga ugriznila še v drugo nogo in končno še v desno roko. Na Matkovičeve ključke so mu priskočili na pomoč delavci zoološkega vrta, ki so ga oprostili smrtnega obzema s tem, da so zapodili medvedko z železnimi ostmi. Ranjeni Matković je bil prepeljan v bolnišnico.

★ **Dve smrtni nesreči na zagrebškem kolodvoru.** V noči od torka na sredo sta se pripetili na zagrebškem kolodvoru dve smrtni nesreči. 57letni železničar Mato Tompa je nagnal s tremi drugimi delavci premož v lokomotivo. Na istem tiru so premikali daljši vlak na drugi tir. Ko so odpeli lokomotivo, se je ta vlak nenadoma spustil sam od sebe po nekoliko strmim tiru in se zadel v prvo lokomotivo, s katere so pri trku popadali vsi štirje železničarji. Mato Tompa je padel z glavo naprej na železniški tir in si razbil črepijo. Bil je takoj mrtev. — 40letni kretnik Franjo Turkovič je skušal pri delu med odbijanje dveh vagonov. Zaušel se je sicer izogniti nesreči, toda bilo je že prepozno in ko so delavci ločili oba vagona narazen, so našli Turkoviča z udrtimi prsnim košem in z drugimi poškodbami med odbijaji. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer pa je čez pol ure umrl.

★ **Defraudant pobegnil orožniku.** V Subotici so aretirali zavarovalnega agenta Rudolfa Vrečka, ki je poneveril zavarovalnici »Feniks« znesek 90.000 Din. Vrečka so hoteli odpraviti v Zagreb, toda na vlaku se je orožniku iztrgal iz rok, skočil z drvečega vlaka ter pobegnil.

★ **Obsojen Orjunaš.** Pred sodiščem v Osijeku se je vršila dne 20. t. m. kazenska razprava proti Petru Andrijaševiću, bivšemu zelo aktivnemu članu Orjuna. Andrijašević je bil obtožen, da je leta 1924. v neki gostilni v pretepu umoril člana »Hanao« Stefana Veseliča. Za razpravo je vladalo veliko zanimanje. Andrijašević je bil obsojen na 15 let težke ječe.

Kresival

je dobrega okusa in gotovo uspešen; on odstrani kašelj in oprosti dihalna organe neprijetnega zasnjenja. Zahtevajte originalni zavoje z Bayer-jevim križem.

★ **Grozen roparski umor v Bački.** Orožniška patrulja iz Sente je našla pred dnevi v bližini vasi Kule truplo nekega človeka, ki je bilo pokrito s slamo in skoro popolnoma golo. Neznani morilec mu je s topim predmetom razbil lobanjo. Pri umorjenem so našli fotografijo nekega Stjepana Gojana, rojenega 1. 1904. v Novi Kaniži. Ta je osumljen, da je izvršil umor in za njim izdana tiralica. Najbrže mu je fotografija padla iz žepa, ko je slačil umorjeno žrtev.

★ **KNJIGA »SLOVENCI V DESELETJU 1918—1928«** se je danes dotiskala. Razpošiljati se bo začela sredi prihodnjega tedna. Kdor jo naroči naravnost pri Leonovi družbi jo dobi po nižnji ceni 180 Din za nevezan — 200 Din za vezan izvod. Knjižarniška cena je pa 250 os. 280 Din. Knjiga obsega 800 strani velike osmerke.

★ **KOT MIKLAVZEVO DARILLO** naši mladini je gotovo najprimernejša lepa knjiga. Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani ima v zalogi sledeče mladinske knjige: Golar, Bob za mladi zob, pesmice, broš. 6 Din, vez. 10 Din; Burnett, Mali rod, povest, broš. 20 Din, vez. 30 Din; Rape, Dane, povest, vez. 24 Din; Ribičič, Kokošji rod, povestice, broš. 12 Din, vez. 18 Din; Slapšak, Turki pred sv. Tilnom, povest, vez. 24 Din; Širok, Slepi slavčki, povestice, vez. 18 Din; Spilman, Prvič med Indijanci, broš. 8 Din.

★ **PRI ZAPRTJU**, pehanju, bolečinah v boku, bolečinah v straneh, pomanjkanju sapa, utripanju srca, migreni, šumenju v ušesih, omotici, slabem razpoloženju povzroči naravnost »Franz-Josef« grenčica izdatno izpraznjenje črev in osvoboditev tesnobnih občutkov. Mnogi zdravniki uporabljajo z izbornim uspehom »FRANZ-JOSEF« vodo tudi pri zdravljenju trkulje. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ **9 DNI NAHODA.** Trdi se, da traja nahod 9 dni in nato sam po sebi preneha, vsled česar je odveč vsako zdravljenje. To je prazna vera. Nahoda se moramo osvoboditi že po nekaj dneh s »FORMAN«-om, ki takoj odpre pot zraku, izločuje sluz, vročica in otekline preneha, zalem pa tudi glavobol in omotica. »Forman« dobite v vseh drogerijah in lekarnah. Ne zahtevajte sredstva proti nahodu, ampak izrecno »Forman«.

Šhodi SLS.

Novo mesto. V sredo, 21. nov., je sklicala krajevna organizacija SLS za Novo mesto javen shod v dvorano Rokodelskega društva. Dasi je bil shod šele prejšnji dan razglašen, je bil odziv izredno velik. Na shodu je poročal v poldrugournem govoru o političnih in gospodarskih vprašanjih poslanec dr. Kulovec. Po njegovih izjavanjih je bila soglasno sprejeta zaupnica Jugoslovanskemu klubu in njegovemu načelniku.

Vinska klet „Emona“

Vsak petek sveže MORSKE RIBE. V soboto dne 24. novembra domače JETRNE in KRAVAVE KLOBASE. Priznana najboljša vina.

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Nočno službo bosta vršila Sušnik na Marijinem trgu in Kuralt na Gosposvetki cesti.

○ **Slovenska Straža** bo priredila v soboto, dne 24. novembra, ob 8 zvečer v Rokodelskem domu javno akademijo, pri kateri bo govoril g. David Doktorič. Na sporedu so deklaracije, kratak prizor in simbolične vaje. Vstopnina 2 Din. Preplačila za nar. obrambni sklad se hvaležno sprejemajo.

○ **VII. prosvetni večer** bo danes ob 8 v beli dvorani Uniona. Na programu so glasbene točke, dalje Vodnikova Ilirija oživljena, recitacija, ter predavanje g. ravnatelja dr. Josipa Mala: Francoska doba med Slovenci. — Predavanje pojasnjujejo skioptične slike.

○ **Aljaževa kapela v Vratih** je v veliki nevarnosti, da se še to zimo zruši — pod dogovi. Zato priredi Slovensko knjižno društvo v njen prid v petek, 30. novembra, v veliki dvorani Uniona predavanje s skioptičnimi slikami. Predaval bo prof. Janko Mlakar o svojih turah »Od Hochgalla do Dachsteina«. Vstopnice se dobe v predprodaji v Unionski trafikni, na večer predavanja pa pri blagajni.

○ **Somišljenikom v Ljubljani.** Prosimo, da bi vsak, ki ima kako proročno ali pritožbo za posamezne občinske svetnike, isto kratko napisal in utemeljil ter oddal tajništvu SLS za Ljubljano, Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje.

○ **Velika treznostna manifestacija** bo v nedeljo, dne 25. t. m., v Ljubljani. Sodelovale bodo vse šole ter kulturne in ostale organizacije v Ljubljani. Na sporedu manifestacije je sprevod in zborovanje v Unionu. Vabljeni so vsi meščani in meščanke. Vstop prost.

JKKOLJ
Svarilo! Ikkolj pletenine
pristine samo z znamko z dvema kuncema
GRIČAR & MEJAČ, LJUBLJANA

tihi porog angleških detektivov, ki jih je vsled fantastične sumnje privedel tako daleč sem, da poslušajo metafizične čenče dveh mlilih starih župnikov. V svoji nepotrpežljivosti je zgrešil enako dovršen odgovor večjega duhovnika, in ko je zopet poslušal, je zopet govoril oče Brown.

»Razum in pravica dosejata najbolj oddaljeno in osamljeno zvezdo. Poglejte te zvezde. Ali se ne zdi, kakor da so posamezni demanti in safiri? Lahko si izmislite, kakršnokoli novo botaniko ali geologijo hočete. Lahko si mislite gozdove iz demantov z briljantnimi listi. Lahko si mislite, da je luna višnjeva luna, en sam ogromen safir. Toda nikar si ne umisljajte, da bi ta divje nora astronomija v razumu in pravičnosti, ki vodita življenje, napravila najmanjšo razliko. Na opalnih ravninah, pod pečnami, izsekami iz biserov, boste še vedno našli tablo z napisom: »Ne kradi!«

Valentin se je s svojega otrplega in pripognjenega položaja pravkar hotel dvigniti in, kar moči, tiho odleži, ko ga je podrla ta posebno velika neumnost v njegovem življenju. Toda nekaj v samem molku večjega duhovnega ga je zadržalo, dokler bi ta ne izpregovoril. Ko je nazadnje izpregovoril, je s sklonjeno glavo in z rokami na kolenih preprosto dejal:

»No, še vedno mislim, da se utegnejo drugi svetovi dvigati višje kot je vaš razum. Skrivnost nebes je nedoumljiva, in jaz zase morem samo glavo skloniti.«

Nato je še vedno s sklonjenim čelom, ne da bi za najrahljejšo senco položaj ali glas izpremenil, pridodajal:

»Tako je izročite svoj safirni križ; ali ga boste? Sama sva in lahko vas kakor slamatoga moža na kosce raztrgam.«

(Dalje.)

PRIZNANO

najboljša oblačila pri najnižjih cenah nudi renomirana tvrdka

J. MAČEK

Ljubljana, Aleksandrova cesta 12

Spored treznostne manifestacije v nedeljo. Dopoldne ob četrtna na enajst izpred Mestnega doma sprejeli so ljubljanski uličarji, nato ob četrtna na dvanaest veliko zborovanje v Unionski dvorani. Govorci: akademik g. Viljem Seibitz: osnovni nauki o alkoholizmu; g. Rudolf Horvat: prava žganjehuka in Slovenci; g. Josko Lindič: organizacija protialkoholnega boja. Referati bodo trajali po 10 minut. Pridite, da skupno manifestiramo za treznost.

Umrla je v Spodnji Šiški gospa Marija Porše. Pokopali jo bodo danes ob štirih popoldne. Cestna dela. Poleg raznih cest, v katerih smo že poročali, da jih popravljajo in tlačenje in ki so nekatere že dogotovljene, so te dni popravili in izmenjali tlak pod Trančo ter na novo utrdili tramvajski tir. V Beethovnovi ulici delavci pregledujejo vodovodne in plinske napeljave ter popravljajo kanalizacijo.

Vprašanje hidroelektrične centrale v Medvodah. Na zadnji občinski seji dne 20. t. m. je neki marksistični govornik napravil pri debati o razširjenju električne kalorične centrale medklic, češ, da je občinski odbor mestni občini »nagajal«
glede projekta električne centrale na Savi v Medvodah. Ta zadeva pa je v resnici taka: Združene papirnice Vevče, Medvode in Gorice (bivši Ljvkam-Josephstal) so hotele povečati v Medvodah svojo vodno napravo od 17 kub. metrov na sekundo na 30 kub. metrov. Občinski odbor pa se je postavil na stališče, da se ne more dovoliti povečanje vodne naprave, ker še ni rešen spor, kdo naj ima koncesijo za vodno napravo v Medvodah in še ni končno rešena pritožba bivšega deželnega odbora zoper papirnice. Leta 1918. sta bila namreč izdelana dva načrta za vodno centralo. Prvega je napravil deželni odbor, drugega pa papirnice. Prednost je bila priznana načrtu deželnega odbora kot javne ustanove, ki pride prej v poštev kot zasebno podjetje. Papirnice so se zoper ta sklep pritožile, toda v prvi instanci je bila pritožba rešena v prid deželnega odbora. Papirnice pa so se pritožile na drugo instanco in ta pritožba do danes še ni rešena. Mestna občina pa je predložila dne 25. oktobra 1924 nov načrt za izrabo vodnih sil v Medvodah. Občinski odbor je seveda tudi v tem slučaju na stališču, da tudi mestna občina ne more dobiti koncesije za svoj načrt, dokler ni rešen prvotni spor, to je, komu pripade pravica izrabe vodnih sil. Vsaka razlaga, da bi občinski odbor že a priori nasprotoval temu, da pride čez leta ljubljansko prebivalstvo do cenene električne struje iz Medvod, je zgrešena. Nasprotno. Sodeč po izjavah predstavnikov obeh samouprav, tako občinskega odbora, kakor tudi mestne občine, gre za tem, da se ustvarijo priprave za poznejše skupno sodelovanje mestne občine in občinskega odbora pri izrabi vodnih sil v Medvodah. Interesi mestne

občine in občinskega odbora se tu ne križajo, pač pa vjemajo. Nasprotni so si seveda interesi zasebnega podjetja in samouprave. Morda bi bilo zanimivo vedeti, če je oni marksistični občinski svetnik, ki je napravil omenjeni medklic, na strani samoupravnih pravic? Rešilni avto je za silo popravljen in že vozi bolnike. Sredi prihodnjega meseca pride v Ljubljano nov rešilni avto, ki ga je naročila mestna občina. Sedanji rešilni avto bo šel nato v temeljito popravilo. Z dvema rešilnima avtoma bodo odstranjene vse težave, ki so dosedaj vladale pri prevozu bolnikov, želeži pa bi bilo le, da se ljudje nauče ceniti naloge, ki jih rešilni avto vrši. Saj se je že pripetilo, da so na nekaterih cestah nastavljali rešilnemu avtu hlode na pot in metali kamenje nanj.

Angleška razstava v Ljubljani se odpre v nedeljo dne 25. t. m. ob 11 dopoldne v Narodnem muzeju. Otvoritev se udeležita tudi angleški poslanik v Beogradu g. Kennard in angleški konzul v Zagrebu g. Bullock. Pokroviteljstvo razstave je prevzelo Nj. Veličanstvo kralj Aleksander. V zvezi z angleško razstavo se priredi začasnica s torkom 27. t. m. v muzeju predavalni »Teden angleške kulture«, ki ima namen seznaniti Slovence z angleško staro in moderno kulturo.

Jugoslovanska historično društvo se je ustanovilo za pospeševanje historične znanosti v naši državi. Ljubljanska sekcija tega društva je pričela poslati letošnji jesen. Odbor sestavljajo vsučiliški profesorji Dolenc, Grivec, Kos, Radojčić in Saria. Redno serijo svojih predavanj prične sekcija v ponedeljek, dne 26. novembra 1928, ob 6 zvečer v historičnem seminarju (univerza) s predavanjem univ. prof. dr. Fr. Grivca: Vzhodni in zapadni vplivi v spisih sv. Cirila in Metoda. Vabljeni vsi prijatelji zgodovine. Brez vstopnine.

Slabost radi gladi. V sredo, tik pred polnočjo, se je radi slabosti nenadoma zgrudila neka ženska na tla in omedlela. Prepeljali so jo z rešilnim vozom v bolnišnico, kjer so ji s skledico toplega mleka kmalu pomagali k zavesti. Ženska že daleč časa trpi veliko pomanjkanje in ji je prišlo na cesti slabo pač radi gladi.

Prvovrstna izdelaval Lastni izdelki

Srajce za gospode

bele, najfiniši šifon od 55 do 88 Din
modni čefir z 2 ovratnikoma od 58 do 80 Din
najfin. mako čefir, svil. popelin od 90 do 125 Din
zelo trepne delovne srajce od 30 Din naprej
spodnje hlače, barhent in gradl od 32 Din naprej
trikot srajce, maje in hlače od 32 Din naprej
kakor tudi veliko izbiri prvovrstnih modnih čefirjev in šifona po izredno nizkih cenah nudi:
F. in I. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

Dopisi

Št. Vid nad Ljubljano

Zahvala. Vsem, ki ste v nedeljo dne 18. t. m. pripomogli k lepi zmagi SLS pri občinskih volitvah, najpriznatejša zahvala! — Krajevni odbor SLS v Št. Vidu nad Ljubljano.

Kranjska gora

Umrli je za možgansko kapjo gostilničar g. Vinko Jurca. Pogreb je bil v nedeljo popoldne. Nabralo se je precej denarnih prispevkov po radovljiški dekaniji za pogorele Podkorenem in v Kranjski gori. V blagu: s senom, deskami in drugim so veliko pripomogli posestniki iz občin Dovje, Kranjska gora in Rateče, za kar so jim prizadeti zelo hvaležni.

Čudežno — tako pravijo ljudje — je bila Kranjska gora pri zadnjem požaru obvarovana še večje nesreče. Sosednje hiše so vse več ali manj zunaj in znotraj strehe ožgane. Vsa čast torej gasilcem in sploh vsem, ki so pomagali gasiti!

Jesenice

Novi del pokopališča, ki je bil zadnje dni popolnoma dograjen ter stara pot zaprta in je sedaj dostop mogoč le po novi cesti, ki pelje naravnost pred vojni spomenik, ki bi imel biti blagoslovljen spomlad, ko se bo vršilo oficijelno odkritje vojnega spomenika. Ker pa je, kot smo poročali, umrl na Jesenicah upokojeni g. župnik Kos in je bilo res težko vprašanje, kam ga pokopati, se je župni urad na Jesenicah prejšnji terek obrnil na ordinarijat ter prejel dovoljenje, da se sme pokopatišče sedaj blagosloviti. Ta zanimivi obred je domaći g. župnik ob asistenci izvršil neposredno pred pogrebom g. Kosa, naker je bil ta položaj kot prvi na novo pokopališče. Pokopan je tik ob kapeli.

Kamnik

Krajevni odbor društva Rdečega Križa priredi dne 24. t. m. ob 20. uri pevski večer v čitalnici s sporedom: 1. Predavanje o pomenu Rdečega Križa; 2. petje narodnih in umetnih pesmi. Sodeluje pevski kvartet Glasbene Matice. Vstopnice se dobijo pri odboru in na večer pri blagajni.

Metlika

Davčni urad nam hočejo po novi naredbi vzeti iz Metlike. Ne bo to preveč koristno za naše prometno mesto, ampak bo v vsakem oziru nepriljubljeno. Ako pomislimo samo, ne oziraje se na domačino, na naše sosede iz Hrvaške in iz Zumberka, ki imajo precej posestev v našem davčnem območju, bo to zelo nerodno zanje, ker imajo že itak po 3 do 6 ur do železnice in potem še po železnici okrog 20 km, moramo reči, da bo to zelo neugodno v vsakem oziru. Zato so se pa zbrali za: stopniki iz vse okolice zadnje nedelje 18. t. m. v mestni občini in zaprosili finančno ministrstvo, da bi davčni urad v Metliki ostal. Podobno prošnjo so poslali tudi na ljubljanski občinski odbor, ki naj bi to prošnjo in zadevo podpiral. Upajmo, da se bodo pristojne oblasti na nas ozirale.

Laško

Veliko prometno oviro povzroča prikopitvena dela pri vodovodu v posamezne hiše. To je posebno v najbolj prometnem prostoru v Laškem, in sicer v ulici, ki pelje mimo Osolina in Dergana. Večkrat se pripeti, da se avto, ki vozi iz Drobnege dol, udre v zemljo, ali pa, da razna vozila ne morejo pasirati ulice. Tako se je zgodilo v petek predpoldne, da je peljal hlapec g. Pusta iz Marija Gradača s težkimi tramovi naložen voz in ker ni mogel radi prekopavanja ceste speljati voza mimo trgovine Dergan in Osolin, je nameraval voziti ta težki tovor po ulici, ki pelje od gostilne Lapornik do gostilne Gnidic. Ko je voz na ozkem ovinku obrnil, je zadel s tramovi v veliko izločeno šipo trgovine Goleš in jo razbil. Okno je last g. Osolina, ki trpi s tem 2500 Din škode. Vod-

prašek na noževi špici po obedu zdravi
**katar želodca in črev,
hemeroide in ture v želodcu.**
V lekarnah 1 zavoje s točnim navodilom Din 4—

Gospodarstvo

Trgovina z jabolki

Maribor, 20. novembra 1928.

Od 1. do 15. novembra je v trgovini z jabolki nastal skoro popoln zastoj. Kupci iz Nemčije, Češke in Holandije so po večini odšli. V tem času so cene pri 1 kg padle povprečno za pol dinarja. Inostranski kupci so raznesli vest, da je iz Amerike dospelo mnogo ameriškega sadja na Dunaj in v Nemčijo. Izkazalo pa se je, da je vest o ameriških jabolkih samo finta veletržev, ki so hoteli s tem cene našim jabolkom še bolj znižati. Amerikansko blago je na Dunaju za 20 grošev (1 Din 60 par) dražje od našega. Po kvaliteti pa je ameriška roba mnogo slabša od naše. Na zunanji izgledajo jabolka sicer lepa, so tudi lepo zavita in sortirana v zabojih, a okusa nimajo skoro nobenega in primanjkuje jim tudi soka. Ameriške konkurence se torej našim sadjarjem ni bati. Kupci iz severnih dežel so tudi sami tekom dveh tednov sprevideli, da so vendarle jabolka iz Slovenije dosti bolj, nego ona iz Amerike. In sedaj zopet polagoma prihajajo trgovci s sedjem iz vseh severnih dežel. Tudi Francozi in Belgijci so se pojavili. Zadnje dni novembra bo eksport jabolk iz ozemlja severno od Maribora zopet živahen, ker morajo kupci radi bližnjega se mraza hiteti z odpošiljanjem žlahtnih jabolk v vagonih a la rinfusa. Čim nastopi mraz, je pošiljanje jabolk v celih vagonih nemogoče.

Nekatere partije jabolk vrste »moščancelje«
so plačevali od 15. do 20. novembra po 3 do 4 Din kg. Ali te cene veljajo samo za fino, odbrano blago. Srednje blago plačujejo po 2 Din 50 par do 3 Din, a slabše po 2 Din. Jabolka za mošt stanejo 1 Din 50 par do 1 Din 80 par. Največ še imajo posamezni sadjarji in trgovci moščancelje in bobovca. Kanadke so že večinoma prodane. Posamezni kmetje v okolišju Pesnica-Kungota-Svečina-St. Ilj imajo še po 1 do 3 vagona jabolk (zimskih vrst) v shrambah. Trgovci ozi. posredovalci pri nakupu jabolk v tem kotu so: Vauptiš Franc iz Gornje Sv. Kungote, Ivan Leher in Franc Hlade od Sv. Jurja ob Pesnici, Anton Kerenčič iz Pesnice, Jos. Lilek in Mermolja iz St. Ilja, Janko Kostajšek iz Sv. Martina, J. Götlich iz Maribora in še več drugih. Prihajajo pa v te kraje poleg poštenih trgovcev tudi nesolidni, ki skušajo kmetu oklekovati. Tako sta hodila po Slov. gorah dva moža, ki sta obljubljala kmetom poljubne cene, sklepala ž njimi pisane pogodbe. Ko so kmetje napolnili vagon, pa sta izginila, ne da bi plačala blago. Taki slučajji so se dogodili na Pesnici in na kolodvoru v Mariboru. Sedaj so sadjarji že postali previdni in take brezvestneže naženejo.

Do 1. novembra se je vsega skupaj na postajah: Maribor, Pesnica, St. Ilj in Ptuj naložilo 876 vagonov (15 tonskih) jabolk za severne države. Mnogo jabolk pa so kmetje zvozili v obmejnem pasu naravnost z vozovi v Cmurek, Weitefeld in Spielfeld.

Fr. Z.
IZKAZ O STANJU NARODNE BANKE
z dne 15. novembra 1928. (Vse v mil. Din, v oklepajih razlike napram izkazu z dne 8. novembra 1928.)
Aktiva: kov. podlaga 365.4 (— 18.1), posojila 1.679.8 (— 31.1), račun začasne zamenjave 242.1 (0.001), saldo raznih računov 684.4 (+ 15.8); pasiva: bankovci 5651.2 (— 167.7), račun zamenjave 292.1 (0.001), državne terjatve 275.4 (+ 71.4), razne obveznosti 707.5 (+ 62.7); ostale postavke nespremenjene.

GOSPODARSKA LITERATURA

Dr. Ante Živković: Porezi. Društvo sv. Jeronima je izdalo to knjigo, ki ima namen, da pouči hrvatsko ljudstvo o davčnih predpisih. Ta knjiga je prvo popularno izdanje novega zakona o direktnih davkih, ki bo vstopil v veljavo s 1. januarjem 1929. Ker ima nepoznanje davčnih predpisov mnogokrat za prizadele neželbe posledice in pa tudi gospodarsko škodo, je treba pozdraviti misel, da se ljudstvu na poljuden način razložijo davčni zakoni in se mu tako omogoči, da se z njimi upozna. Knjiga ima obseg 128 strani in stane 10 Din, za člane pa 6, s poštnino 2 Din več.

Jugoslavenska industrija motora d. d. bo imela 6. decembra svoj občni zbor na katerem se bo sklepalo o likvidaciji. Bilanca družbe je sledeča: Aktiva, zube zadnjih dveh let 1.1 mil. Din; pasiva: delniška glavnica 0.5, amortizacija 0.8, upniki 0.8.

Osječka ljevaonica železa i tvornica strojeva, d. d. bo povišala po sklepu svojega občnega zbora svoj delniški kapital od 2.5 mil. Din na 3.75 mil. Din radi valorizacije vrednosti družinskih investicij. To povišanje se bo izvedlo na ta način, da se bo povišala nominalna vrednost delnic od 100 do 150 Din. Delničarji so pozvani, da najkasneje do 15. januarja 1929 predložijo svoje delnice v žigosanje.

Länderbanka zvišuje kapital. Kakor poročajo »Nar. listje«, bo Länderbanka v Pragi zvišala svoj kapital od 40 na 160 milijonov Kč. Kakor znano, se ta banka peča s splošno trgovino in obrtjo, zlasti pa s kupitvijo lesa.

Občni zbor praške pivovarne. Pretekli dni se je v pragi vršil 33. občni zbor prve praške mestne pivovarne. Zastopanih je bilo 33 delničarjev s skupno 4844 delnicami in 964 glasovi. Promet v letu 1927 je znašal 17.347.680 Kč, a čisti dobiček 2.589.743 Kč. Dividende znašajo 1.900.000 Kč, torej 190 Kč na delnico (lani 120 Kč). Ostali dobiček se je namenil v razne fondе in 40.000 Kč za dobrodelna društva. V upravni odbor so bili ponovno izvoljeni Rud. Barta, Miloš Zanatka in Francišek Regner.

Slovenska Krajina

Dijaško podporno društvo. Redni letni občni zbor, dijaškega podpornega društva v Murski Soboti se vrši v soboto dne 24. okt. ob 8. zvečer pri Banku.

Dobave. Strojni oddelk ravn. drž. žel. v Ljubljani sprejema do 28. novembra t. l. ponudbe glede dobave odlitkov iz jeklene litine. — Delavnica drž. žel. v Mariboru sprejema do 27. novembra t. l. ponudbe glede dobave 50 komadov nosilnih vzmeti; do 30. novembra t. l. pa glede dobave brusilnih plošč. (Predmetni pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.)

Borzo

22. novembra 1928.

DENAR

Na današnjem deviznem trgu je znašal promet 2.14 mil. Din. Največ je bilo zaključene devize Praga (600.000 Din). Ostali večji zaključki so bili še v devizah Curih, Berlin in Amsterdam. Malenkost je krila za Trst in Newyork privatna ponudba, drugo je dala Narodna banka.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

22. novembra 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 21. XI.
Amsterdam	228.2—	228.8—	228.5—	—
Berlin	1354.75	1357.75	1356.25	1356.25
Bruselj	—	791.13	—	—
Budimpešta	—	992.72	—	—
Curih	1094.10	1097.10	1095.60	1095.60
Dunaj	798.50	801.50	800.—	800.—
London	275.67	276.47	276.07	276.07
Newyork	56.82	57.02	56.92	—
Pariz	—	222.49	—	—
Praga	168.37	169.17	168.77	168.77
Trst	297.20	299.20	298.20	298.20

Belgrad. Bruselj 782.68—792.68, Amsterdam 2282—2288, Berlin 1354.7—1357.7, Budimpešta 991.2—994.22, Curih 1094.10—1097.10, Dunaj 798.5—801.5, London 275.67—276.67, Newyork 56.82—57.02, Pariz 221.49—223.49, Praga 168.37—169.17, Trst 297.15—297.15.

Curih. Belgrad 9.1275, Berlin 123.74, Budimpešta 90.52, Dunaj 73.02, London 25.1875, Newyork 519.33, Pariz 20.29, Praga 15.39, Italija 27.205, Bukarešt 3.13, Sofija 3.75, Varšava 58.25, Madrid 58.70.

Trst. Zagreb 33.53—33.55, London 92.56—92.60, Pariz 74.65—74.75, Newyork 19.05—19.06, Curih 367.45—367.65.

Dunaj. Belgrad 12.49625, dinar 12.435.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 128 den., Pradediona 920 den., Kred. zavod 175 den., Ruše 260—280, Sečur 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: voj. škoda ar. 438—438.50, kasa 437.50—438.50, termini: 11. 438—438.50, 7% inv. posoj. 85.75—86, agrari 58.50—54. Bančni pap.: Union 57, Poljo 17.50—18, Hrv. 62, Kred. 85, Jugo 88.50—89, Lj. kr. 127—128, Medjun. 57.50, Nar. 7050, Praded. 920—925, Srpska 152—153, Zem. 139—140, Obrt. 38—39, Ind. pap.: Gutmann 200—205, Slavonia 6.75—7, Slavex 101—104, Danica 152—155, Drava 450—520, Seferana Osj. 460—470, Osj. ljev. 175—190, Brod. vagon 290—302.50, Union 805—820, Isis 20—22, Ragusea 490—500, Trbovlje 480—485, Vevče 114, Nar. šum. 16, Miln. 19.50, Oceania 255.

Belgrad. Narodna banka 7000—7010, voj. škoda 437—437.50, 12. 442, Beogr. zadr. 7150—7500, 7% invest. posoj. 85—86, agrari 58.50—54.50.

Dunaj. Podon.-savska-jadrana. 84, Zivno 129.60, Hipo 7.06, Alpine 43.00, Greinitz 2.35, Trbovlje 59, Mundus 194.25.

Les

Na ljubljanski borzi ni prišlo danes do nobenih zaključkov. Tendanca nespremenjena.

Zito

Višje notacije v Ameriki in evrstejša tendenca v Budimpešti sta podkrepili v naših produktivnih krogih tendenco na hoso, ki se je bila pojavila v zadnjih dneh radi naraščajočega povpraševanja po blagu. Na boljših gornje-bačkih postajah velja pšenica danes že 250, a izpod 247.50 v Bački sploh ni dobiti pšenice, tudi koruza je evrstejša, promptna časa primerna banana koruza se trguje po 245, za marec, april, maj pa 287.50, nakl. postaja. Nekoliko slabše so v primeri z naraščajočo ceno pšnice cene za pšenične mlevske izdelke, tudi je povpraševanje po moki in otrobih manjše. Ostali produkti so nespremenjeni.

V Ljubljani notirajo:
Deželni pridelki (vse samo ponudbe; slov. p., plač. 30 dni, dob. prompt): pšenica baška 80 kg 2% 290—292.50, za december 292.50—295, za januar 300—302.50, rž 72—74 kg 295—297.50, oves bač. ali slav. 295—300, koruza pop. suha 365.50—370, laplatska ocar. Ljubljana 315.50—320, ječmen bač. 315.50—320, moka 6g vag. bl. fko Ljubljana, plačilo pri odjemu 430—435.

Zaključkov ni bilo. Tendanca nespremenjena.

E 559/26-97.

Dražbeni oklic

Dne 12. decembra 1928 ob 10 dopoldne bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 3 dražba nepremičnin, zemljiška knjiga Slovenska Bistrica, vl. št. 321, obstoječih iz jahalnice, stavbne parcele in njive, Cenilna vrednost 321.575 Din 10 p, najmanjši ponudek 214.383 Din 40 p.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglasiti pred sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljaviti glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča Slov. Bistrica.

Okrajno sodišče Slov. Bistrica,

dne 15. novembra 1928

Maribor

Mozartov Requiem. Sredin koncert je uspel v odlični meri. Velicasta francišanska cerkev do zadnjega kotička natrpana. Mariborski glasbeni svet je bil v ceoti navzoč, posamezni šolski zavodi pa so se udeležili koncerta korporativno. Proizvajanju te monumentalne Mozartove skladbe so med drugim prisostvovali velik župan dr. Schaubach, knezoškof dr. Andrej Karlin, pomožni škof dr. Ivan Tomažič, mestni poveljnik general Dimitrije Spasič, občinski predsednik dr. Josip Leskovar, mestni župan dr. Alojzij Juvan, prosvetni inspektor dr. Franc Kotnik, narodna poslanca dr. Josip Hohnjec in Ivan Vesenjaj ter mnogi drugi odlični gostje. Pevsko društvo Maribor je ob sodelovanju ge. Skvarčeve, gg. Zivka in Neraliča ter pomnožene vojaške godbe izvajalo to Mozartovo skladateljsko veleumetnino z dovršeno tehniko in globokim umetniškim doživetjem docela obvladujoč pod spretnim vodstvom g. Gašperiča številne težke momente v posameznih delih velicastnega Requiema. Ga. Skvarčeva in gg. Zivko ter Neralič so posamezne solo-partije odpele čisto v skladu s svojim odličnim pevskim slovesom. Slovenskemu pevskemu društvu »Maribor«
izrekamo ob vsestranskem uspelem koncertu ter za naše mesto gotovo prvovrstnem glasbenem dogodku v imenu prijetno iznenadenega občinstva naše najpriznatejše čestitke.

Akadska maša se je v krogih naših izobražencev že zelo priljubila. O tem priča krasna udeležba pri propovedi in službi božji. V pridigar obravnavajo posamezni odlični cerkveni govorniki izbrana poglavja iz posebnega zaključnega cikla dogmatičnega značaja. Šele sedaj se opaža, kako zelo potrebna je bila v Mariboru akadska maša s propovedjo za izobražence, ki v vedno večjem številu posečajo ob tej priliki prekrasno baziliko Mater Milosti. Prihodnji nedeljo se vrši akadska maša kakor običajno. Izobraženci se vabijo, da se v vedno večjem številu udeležujejo akadske maše v francišanski cerkvi. Hkrati sporočamo, da se bodo povabili k sodelovanju tudi nekateri znameniti ljubljanski cerkveni govorniki.

Sestanki SLS. Somišljeniki SLS opozarjamo na to, da se bodo odslej vršili redni sestanki za posamezne okrajne organizacije v Mariboru. V novembru bodo bile sestanki: za I. okraj v torek, dne 27. t. m. na Koroški cesti 1 ob 19; za III. okraj v ponedeljek, dne 26. t. m. pri Birtiču ob 19; za IV. okraj v soboto, dne 24. t. m. ob 19 na Koroški c. 1; za II. okraj za soboto, dne 24. t. m. napovedani sestaneke odpade in se vrši prihodnjo soboto. Na sestankih se bodo obravnavala razna aktualna vprašanja iz občinske, občinske in državne politike.

Iz Sočeve umetniške delavnice. Naš umetnik-kipar izdeluje krasen nagrobni spomenik za neko grobnico v Zemunu. Sprejaj žalostna Mati božja, ki v nemi tugi drži ljubljeno Sino božjega — pod križem; v ozadju pa na eni strani Marija Magdalena, na drugi strani pa Kristusov ljubljenec Janez Evangelist. Nagrobni spomenik je eden najlepših Sočevih umotvorov.

Z 11 umori na vesti je umrl v tukajšnji kaznilnici 66-letni Silban Fašir. Bil je obsojen na 20 let težke ječe s težkimi okovi, pa mu je nenadna smrt zmanjšala zaporno kazen.

Celje

Predprodaja vstopnice za cerkveni koncert, ki se vrši prihodnjo nedeljo v celjski Marijini cerkvi ob pol 5 popoldne, se vrši v Slomškovi tiskovni zadrugi ter v knjigarni Goričar in Leskovšek. Ker je vstopnice že razprodane mnogorazprodanih, opozarjamo ljubitelje vzvišene Mozartove glasbe, da si vstopnice čimprej nabavijo.

Izkaznice za četrtinsko vožnjo za proslavo 1. decembra v Mariboru se dobe v prostorih Ljudske knjižnice na Cankarjevi cesti 4.

Mestno parno kopališče v Celju je na novo adaptirano in očiščeno. Odprto je: kadno kopališče vsak delavnik za moške in ženske med 8. in 19. parno kopališče za moške vsak ponedeljek in četrtek med 8 in 19, za ženske pa vsak torek in petek med 8 in 19. Pri parnih kopelih sta občinstvu na razpolago tudi maser in maserka.

Sveta življenje in vrvenje

Peter Klemen:

Slovenski kurir in njegova smola

(Popotni spomini iz dani po prevratu.)

(Dalje)

Razkačen je poročnik odšel. Vojaka pa sta počakala in nas po večerji peljala v slamo in Rumunu povedala, da je napravil veliko netaktnost, ki nam utegne škodovati, če ne še tisti večer, pa drugi dan.

Rude in Gobovič sta bila takoj nad menoj, naj Rumuna oštejem, prvič, kakor je rekel Gobovič, zakaj se vsiljuje v našo družbo; drugič, zakaj govori v našem imenu, ker mi smo pošteni delegati, in tretjič, zakaj je tako nesramen.

Svojo nalogo sem pošteno izvršil, zraven pa sem pridelal še nekaj iz svojega in Rumuna smo se iznebili za vedno.

Zopet smo plegli po trdih tleh in pa redki slami, trudni smo bili in spanec je prekinil naše ogorčenje in naše skrbi...

Bilo je jutro, tretji dan.

Merili smo zopet tlak po onem prijaznem dvorišču, ki sem ga že opisal.

Gor in dol, sem in tja smo brusili podplate, kakor bi bili obsedeni. Neki francoski vojak nas je vprašal, koliko kilometrov mislimo narediti, in misleč, da je napravil kdove kakšno šalo, se je debelo zakrohotal in odšel. A krohotali se nismo mi, saj nam je brnelo vse kaj drugega po glavi. In hajdi znova gor in dol celo dopoldne. Krogi poldneva je prišel častnik, s katerim se je Rumun prekal prejšnji večer, in zahteval naše dokumente, a čez malo časa prišel nazaj in nam jih je vrnil.

Prosil sem ga, naj ne izvaja posledic zaradi onega Rumuna, češ, da ne spada v našo delegatsko družbo in nima govoriti v našem imenu. Pa skoraj me je bilo sram, da sem to naredil. Res je, da je imel Rumun obraz nesramnega klativiteza, vendar človek je bil, želeč si prostosti, kakor mi, in godrnjajoč čez francosko postopanje kakor mi, le s to razliko, da smo mi Jugoslavlani debatirali, on pa je odkrito povedal, kaj misli o sebi in prostosti posameznika. Le način, kako je to povedal, res ni bil pravi in za olikanega Galca mnogo presurov.

Govoril sem še s tem in onim, a vsak nas je pomirjeval z navadnim: »Il faut patienter« (Treba je potrpeti).

Opazili pa smo vedno bolj, da so naši gostitelji že zainteresirani za našo usodo in da se nas hočejo iznebiti na katerikoli način.

Povedali so nam, da se je istega dne zjutraj odpeljal v Vicenzo neki major, ki naj se posvetuje z ondotnim francoskim generalom glede našega potovanja.

Krog tretje ure popoldne so nas zopet poklicali s poveljem, da vzamemo tudi svojo prtljago s seboj.

Mislili smo vsi, da se ponovi izprehod v Regino. Prepričani smo bili, da ne pomenijo kratka in suha povelja nič dobrega, a pobrali smo svoje stvari, meneč, da je naša usoda končno vendar zapečatena. Naj že gremo ali naprej ali nazaj, v prostost ali v zapor, na vse smo bili duševno in telesno pripravljeni. Dobro je urejena ta stvar v človeški psihi, da se ga namreč takrat, ko največ trpi, poloti popolna brezčutnost in si misli, da je ves svet norišnica, kjer norci plešejo v belih čepicah, oni pa, ki jih nimajo, niso nič boljši.

Častnik nas je peljal po isti blatni cesti, na isti trg in v isto hišo kraljevih karabinierjev kakor prejšnji dan.

Zlo nam je prihajalo pri srcu. Rude je klet prav po tržaško in jaz sem se pridušal po kranjsko. Doktor Gobovič pa je zavijal v italijanski časnik kos belega kruha in kričal za nami, naj ga čakamo.

V karabinerski vojašnici smo jo zavili v prvo nadstropje. Doktor Gobovič je bil že pri-

hitel za nami in je vzdihnil s strašnim, že skoraj jokavim glasom: »Sad smo gotovi.«

Odpro se vrata, skozi katera se je čulo glasno in živahno prerekanje, vzkliki, smeh in brbljanje.

In videli smo pred seboj svojo izgubljeno šestorico, vse že iz treh dni pogrešane doktorje: Ivana Lorkoviča, Griviča, Krištofiča, Mušiča, Političa in Červinoviča.

Začelo se je navdušeno pozdravljanje, izpraševanje in celo poljubovali smo se. Bal sem se samo, da kdo spusti jugoslovanski govor ob priliki nepričakovanega svidenja.

Karabinijerski stotnik je pregledal naše dokumente, izjavil, da so popolnoma enaki listinam naših tovarišev, in voščil nam je srečno pot.

Kar misliti si nisem mogel, da sem zopet prost, da lahko svobodno diham, in neverjetno se mi je zdelo, ko so sopotniki izrazili mnenje, da odpotujemo še isti večer proti Milanu. A pred kosarno nas je čakal avtomobil in nas je zapeljal na kolodvor. »Z Bogom, Castelfranco,« sem dejal sam pri sebi, »upam, da se v takih razmerah ne vidiva več.«

Vlak je bil nabito poln. Z doktorjem Črviničem sva našla malo prostora na koridorju in tu mi je pripovedoval svojo in svojih tovarišev usodo, odkar smo se razšli v Trstu prejšnjo nedeljo.

(Dalje.)

Berlinski nuncij Pacelli, ki je imenovan za kardinala in se vrne v Rim. V Berlinu je deloval osem let in si pridobil velike zasluge za cerkev v Nemčiji. Sklenil je konkordat z Bavarsko in uvedel pogajanja za konkordat s Prusijo.

Boj kitajskim »kitam«

Pekinska narodna vlada nadaljuje svoj boj »kitam« v vseh oblikah in je pravkar izdala odredbo, ki prepoveduje okrnjevanje nog pri deklicah. Kakor znano, so kitajskim deklicam v nežni starosti stiskali in vezali noge na način, da so jih okrnili tako, da Kitajka pri hoji bolj poskakuje nego hodi. To se je Kitajcem zdelo — lepo. Zanimivo je, da je kot prvi uvedel boj proti temu nezmišelnemu narodnemu običaju francoski misijonar msgr. Mouly, apostolski vikar v Mongoliji in kasneje v Pekingu že l. 1850. Dejansko so kitajski katoličani ta običaj že opustili.

Bivši sportnik odhaja v misijone

Te dni je odpotovala iz Francije v Indokino skupina misijonarjev, v kateri se nahaja tudi mlad duhovnik — Robert Seminel, eden najbolj znanih francoskih sportnikov. Vojne se je udeležil kot pehotni narednik, nato pa nastopal na vseh velikih sportnih prireditvah v Franciji kot sabljač, tekač, veslač in plavač in si povsodi priobil prvenstvo. Potem pa je pustil vse in šel v misijoniršče.

Spomenik v svetovni vojni padlim železnim čarjem, ki so ga pravkar odkrili v Berlinu.

Naseljevanje Palestine

Po vojni je nastalo med Judi po vsem svetu veliko gibanje za obnovo judovske države v Palestini. Pod protektoratom nekaterih vplivnih in bogatih Angležev so se začeli Judje seliti z vsega sveta v Palestino. Leta 1918. je štela Palestina 55.000 judovskih priseljencev, leta 1922. že 85.000, do 1. julija leta 1927. pa je število naraslo na 147.687 duš. Za čuda hitro so se dvigali razkošni gradovi in lepe vile iznad nizkih koč revnih domačinov. Iz

Monsignore Pizzardo, dolgoletni sodrtnik kardinala državnega tajnika Gasparrija, ki se imenuje kot Paccelijevo naslednik na berlinski nunciatu. Msgr. Pizzardo se je že doslej udeleževal pogajanj za konkordat s Prusijo.

strahu, da bi jih ti bogati priseljenci popolnoma ne izpodrinili, so protestirali Arabci pri angleških oblasteh proti tolkemu priseljevanju, priseljencem pa so napovedali bojkot, nakar so tudi Angleži začeli varčevati s svojo naklonjenostjo. Nato je začelo število priseljencev močno padati. Od 1. julija 1927. do 1. julija 1928. se jih je priselilo samo 2381, nasprotno se jih je pa v tem času 3758 že zopet izselilo iz Palestine.

Kitajski svetnik

Zadnjič smo poročali, da so na Kitajskem usmrtili 18 morskih roparjev. Pred smrtjo je vse obsojence krstil Loh Pa Hong, kitajski katoličan in katehist, ki ga imenujejo kitajskega Vincenca Pavelskega. Doslej je krstil že 23 obsojencev na smrt. Iz lastnih sredstev je ustanovil in vzdržuje ubožnico za 1500 oseb.

Da bodo mogle pozimi na plano

Na Kavkazu se vrši tačas svojevrsten boj za enakopravnost ženstva. Napredni ljudje zahtevajo, da se mora pozimi toplo oblačiti tudi hribovske ženske. Dosedanji stari običaji namreč to zabranjujejo. Kavkaške gorejke hodijo vse leto v lahni katunasti obleki. Po gorskih vaseh je ukoreninjeno naziranje, po katerem se hribovske sramuje iti toplo oblečena na ulico. Ker so pa zime hude, deklice ne morejo obiskovati šole in odrasčeno ženstvo se ne more udeleževati javnega življenja. Razen tega ženske pozimi zelo obolevajo zaradi prehlada. Sovjeti sedaj zahtevajo, da naj se pozimi tudi ženstvo toplo oblači.

Dvoboj v poljskem parlamentu

V poljskem parlamentu imajo na dnevnem redu dvobojno vprašanje. Predsednik vladnega bloka posl. polkovnik Slawek je bil pozval na dvoboj socialističnega poslanca Niedziakowskega. Le-ta je pa dvoboj odklonil z utemeljitvijo, da je kot socialist načelen nasprotnik dvoboja. Vlada večina je začela nato Niedziakowskega bojkotirati kot človeka brez časti. Na plenarni seji parlamenta je posl. Daszinski ostro govoril proti dvoboju, a socialistični poslanski klub je svojim članom dvoboj prepovedal. — V tem se je pa v parlamentu pripetil nov poziv na dvoboj. Poslanec kmetijske stranke Opolski je očital vladi, da pustoši gozde ob vzhodni meji. Vladni posl. Przedpelski se je čutil osebno zadetega ter je pozval Opolskega na dvoboj. Opolski je dvoboj odbil in zahteval, naj se stvar predloži

častnemu razsodišču. Vladni blok debatira sedaj samo o dvoboju ter je razširil svoj bojkot na vse socialistične poslance. Tako imajo tudi še Poljaki svojo »kito«.

»Vsaka kuharica — državica«

V Sovjetski Rusiji je ženska enakopravnost vsaj načeloma popolna. Tam se ženstvo ne vzgaja za dom in družino, marveč za javno delavko. Ljening je rekel: »Vsaka kuharica se mora naučiti upravljati državo.« Pred deset leti se je v SSSR sklical prvi kongres delavk in kmetic. Danes sodeluje v vaških in mestnih sovjatih 153.600 delavk in kmetic ali 21,4% delavk in 11,8% kmetic. V strokovnih zvezah je danes organiziranih 2.569.000 žensk, ki obsegajo 21,1% vseh članov. V zadrugah je do tri milijone ženskih članic, to je delavk, kmetic in delavskih žena. Število ženskih listov je zelo veliko; vsi skupaj izhajajo v 700.000 izvodih, kar razmeroma vsekakor ni veliko. Komunistična stranka se zelo trudi, da pridobi čimveč ženstva na svojo stran; pri vseh strankinih odborih delujejo posebni ženski odbori, ki imajo nalogo organizirati ženstvo. Propaganda se širi tudi po vzhodnih deželah, kjer ji muslimani, posebno p. duhovščina, zelo nasprotujejo. Kljub temu je danes po sovjatih že tudi 50.000 muslimank.

V dveh ~ treh vrstah

Deset štirinadstropnih hiš se je zrušilo v Coruni. Ljudje so se mogli še pravočasno rešiti.

Boj z roparji. V gozdu pri Tešinu so trije roparji napadli skupino tešinskih trgovcev, jih težko pretepli in popolnoma oropali. Policija je kasneje presenetila roparje v vaški gostilni, a so ji po ostrem boju ušli.

Amundsenu in njegovemu pilotu Guilbaudu, ki sta našla smrt ob reševanju Nobilove ekspedicije, je italijanski kralj podelil zlato hrabrostno svetinjo. Ali jima ponese to svetinjo na ledeni grob Zappi, ki je pustil učenjaka Malmgreena umreti lakote in mraza — ni znano.

Zakonske ločitve na Ogrskem znašajo letno 2000 slučajev ali 60% vseh sklenjenih zakonov. Tri četrtine ločitev se izvrši zaradi možne nezvestobe.

Dve banki so opleniili roparji o belen. dnevu v Nankingu. Pripeljali so se z avtomobilom in z revolverji ustrašovali osebo.

Spomenik papežu Benediktu XV. odkrijejo te dni v cerkvi sv. Petra v Rimu. Spomenik predstavlja papeža zatopljenega v molitev.

1.348.200 brezposelnih je bilo 12. t. m. na Angleškem, za 222.465 več nego lani ob istem času.

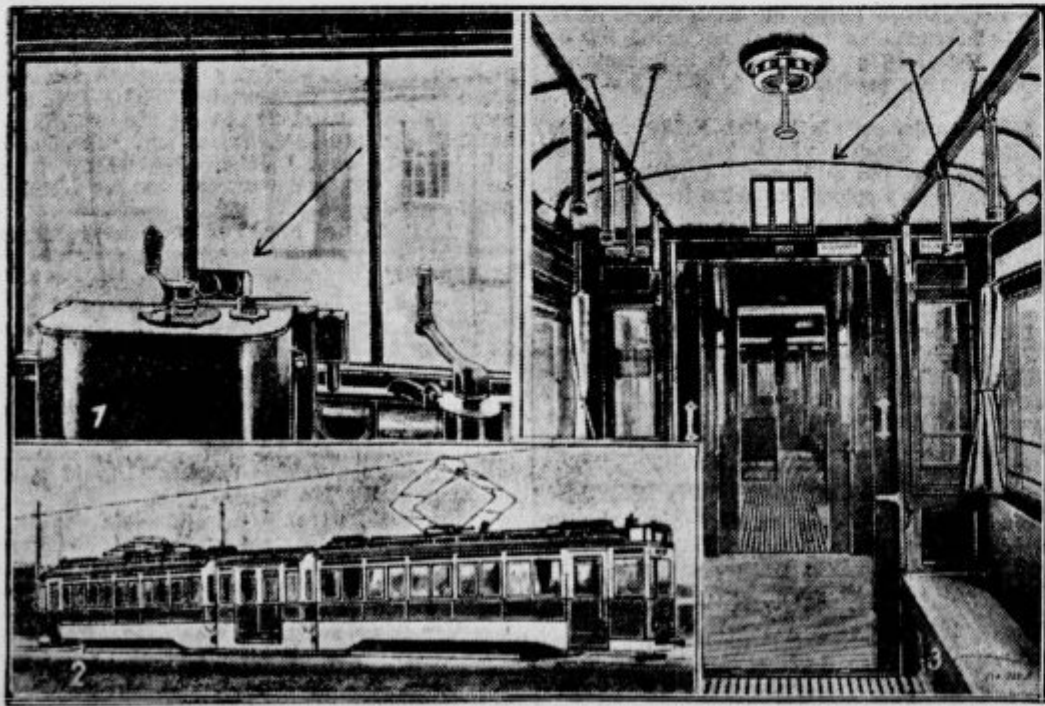
Krvava občinska seja. Na seji mestnega občinskega sveta v San Antoniu v Mehiki je došlo do krvavega spopada med liberalci in agrarci. V boju je bilo ubitih 7 oseb, med temi župan in njegova žena.

Obrvi briti so si začele ženske — iz modne nerosti.

Štiri osebe so izginile v teku zadnjih tednov v Heilbronn pri Stuttgartu, med temi mlad vladni uradnik (Schluer) in ugleden poslovođa velike tvrdke, oče več otrok. Za nobenim izmed izginolih ni nobene sledi ter domnevajo, da se je izvršil zločin.

Nurmi, čudoviti finski tekač, zmagovalac na olimpijskih igrah v Antwerpah, Parizu in Amsterdamu, postane poslej profesionist.

Moderna cestna železnica v Dresdenu s prehodnimi vozovi in zvočnikom, ki glasno in jasno kliče postaje.

Za duha in srce

Bistvo in postanek narodnosti

O tem danes nadvse aktualnem problemu razpravlja F. Herz (v zbirki »Nation und Nationalität«, Karlsruhe 1927) ter pride do važnih zaključkov. Ze zgodovinski razvoj te socialne zajednice je značilen. Zanimivo je, da je starim Rimljanom bila pozitivno vredna ljudska zajednica gens in populus, dočim so rabili izraz natio za nekulturne narode. Početke moderne pojmovanja »nacije« najdemo v 13. stoletju pri dijaških zadrugah na univerzah. S postankom moderne države dobi tudi pojem »naroda« pomen »državnega naroda«, ki je nosilec moči in veličine. »Nacija« je suverena in aktivna napram pasivnemu ljudstvu. V napoleonski dobi so s tem pojmom združeni pojmi časti, slave in mogočnosti. Pozneje dobi pojem naroda čisto pomen energične manjšine, v kateri so značilne poteze nekega naroda in ideje njegove enote posebno očitne.

Herz izkazuje, da dobimo na vprašanje po bistvu narodnosti vedno znova naslednje tri odgovore:

1. Narod je državni narod, to je skupnost vseh državljanov ne glede na jezik in pokolenje in v okviru danih ali kot nučnih zahtevanih prirodnih meja.

2. Narod je zajednica, ki jo moremo določiti po objektivnih znakih, predvsem po jeziku, rasi, kulturi in značaju ne glede na državne meje.

3. Narodnost je dana le v subjektivnem znaku, da se dočuti čutijo zvezane in združene v določeno zajednico.

Herz pokaže najprej, da niti določena država, niti določeni jezik, rasa ali kultura ne morejo biti potrebni znaki, ki bi veljali splošno. Pojem naroda, ki ga je »kulturna zajednica« (to stališče zagovarjajo zlasti Spann, Scheler in Bauer), je nevdržan in vodi do absurdnosti. O tem ni mogoče priti na jasno, kaj naj pomeni beseda »kulturna«. Zato se Herz odloči za tretje stališče, ki trdi, da sloni narod na zavesti skupnosti, ki se navadno že zgodovinsko razvije v teženje za državno organizirano živlensko zajednico.

Do sličnih rezultatov, le z razliko, da skuša te vidike združiti, pride tudi znameniti lipski sociolog H. Freyer (v predavanju, ki ga je imel nedavno v Lipskem). Narod je zajednica, ki je enotna po tem, da živi v prostoru iste usode (Schicksalsraum). Skupne težave in nevarnosti, ter skupen odboj sovražnikov, skupna zgodovina, to je eno. Drugo je enotnost duhovne eksistence.

Freyer misli tu predvsem na jezik, skupno tradicijo, običaje in moralo, pravo itd. Tretjič je potrebno, da se ta duhovna eksistenca izdejstvi v celem sistemu med sabo se dopolnjujočih dejanj. Da nastane narod, je potrebna zavest ali čustvenost, da so vsi združeni v en narod, je potrebno, da ta organizem dobi politično formo v državi, je potrebna pravična socialna ureditev in razvrstitev tega sistema. V tako zgrajeni stavbi šele more narod biološko in kulturno-duhovno obstajati.

Korespondenca Rački—Strossmayer. Ob stoletnici rojstva Franja Račkega je izdala Jugoslavenska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu prvo knjigo »Korespondenca Rački—Strossmayer« (od 6. okt. do 28. dec. 1875). Korespondenca je uredil prvi član Jugoslavenske akademije dr. Ferdo Šišić. Akademija pa jo je posvetila spominu svojega prvega predsednika, Franja Račkega. Ta korespondenca je eden najvažnejših virov hrvatske politične in kulturne zgodovine v drugi polovici XIX. stol., in važen donos k poznavanju osebnosti ustanovitelja Akademije I. I. Strossmayerja in prvega predsednika Franja Račkega. Urednik prof. Šišić je vsa pisma objavil v današnji hrv. ortografiji in interpunkciji, in vsakemu pismu dodal kratek tolmač, ki je potreben mladi generaciji in inozemskim strokovnjakom, katere bo vsakokrat zanimala ta publikacija o markantnih hrvatskih kulturnih osebnostih. Na koncu knjige je radi pregleda dodan še alfabetski popis osebnosti, ki se v tekstu omenjajo. Prva knjiga obsega 400 pisem; druga bo obsegala pisma od 1876—1884, tretja pa od 1885—1894. Cena knjigi je 150 Din; naroča se pri Jugoslavenski akademiji znanosti in umetnosti v Zagrebu, Zrinjski trg 11. in v knjigarni Stjepan Kugli, Zagreb, Ilica 30.

Srpski književni glasnik od 16. nov. t. l. prinaša sledečo vsebino: Predja (Selena Dukić), Maestro Tita (Bruno Barili), Prekaljena sirotinja (Aleksandar Jakovljević), Nočne ure (Todor Manojlović, Veče u gori (Z. Jevtić), Seljaci (Novak Simić), Jedna knjiga pozorišnih kritika (Bogdan Popović), O religioznem osejanju i lirici (Elanek, ki se bo nadaljeval, je napisala, znana srbska pisateljica).

Ilica Isidora Sekulića povodom antologije Slovenska religiozna lirika, ki jo je izbral in uredil France Vodnik, Tajna Albrehta Direra (Miloš Crnjanski), O »definiciji« poezije (Albreht Haler), Stjepan Radić (dr. Momčilo Ivančić), Književni pregled (letni pregled angleškega pisma od A. Vidakovića), Naučni pregled: Jedno fiziološko shvatanje ritma (M. N. Djorić), Pozorišni pregled: Scenska matematika Anri Bataja (dr. Ranko Mladenović), Muški pregled: Koncert »Mokranjac« (dr. Miloje Milojević), Politički pregled, Beleške.

K akademiji Akademikega orla

Čakal sem, da bi se kdo oglasil, pa ga ni. Neodpustno bi bilo, če bi naša javnost kar molče šlo preko dogodka, kakršen je vsako leto akademija AO.

Letos se je izoblikoval njen pravi značaj, ki je baš ples. Preko simboličnih vaj in ritmičnih skupin prejšnjih akademij je prišla do izraza gola umetniška nota, to je: telo kot umetniško izrazno sredstvo. Na vsak način je to za naše (in bi bilo za marsikatero drugo) razmere kulture dogodek prve vrste. Razumljivo je, če naši krogi do njega težavo zavzemajo stališče. Tem več je odmeva med mladino. Nova stvar je to, a započel jo je v tem Pino Mlaker, nčenece Labanov (Berlin). Naš slovenski ponos bi moral biti to, pa je širši javnosti seveda precej neznan.

Je to stopnja umetn. zbora, ki mu najdemo eksivalent v novih (»krščanskih«) izraskih zbiorih (v Franciji na pr. Henri Ghéon). Takega igralskega zbora mi še nimamo (čeprav morda nastaja), imamo pa s Pinom Mlakerjem v AO novi (»krščanski«) plesni zbor, kakršnih imajo Nemci nekaj, a Francozi menda nič.

Vsekakor pa mora v naši javnosti polagoma prodrati klub plehkim modnim plesom razumevanje pravega bistva plesa, kot ga je ad aculos pokazala akademija AO. Največ o stvari je Pino Mlaker sam pisal v letošnjem »Križu« (»Drobna studija o plesu« in zlasti štev. 6—7).

Novemu delu pa božji blagoslov!

Niko Kuret.

Sporti

Kolesarska sekcija SK Vrhnika priredi v nedeljo, dne 25. t. m. zaključno kolesarsko dirko od km 20 do 26 proti Logatcu, in gorsko tekmo k Sv. Trojici. Start ob pol 3. Sestanek dirkačev in vodstva dirke ob 2 v restavraciji Mantua, kjer se vrši takoj po dirki razdelitev nagrad in sportna veselica. Vabijo se vsi dirkači, ki so včlanjeni v državni kolesarski zvezi. Prijavnine ni. Dirka se vrši le ob lepem vremenu, sportna veselica pa ob vsakem vremenu ter se vabijo posebno sportniki iz Ljubljane, da podpro vrlo vrhniki kolesarsko društvo. Zveze z vrhnikiškim avtobusom so zelo ugodne, na kar se ljubljanski sportniki posebej opozarjajo.

SK Jadran. Drevi ob 20 obvezen sestanek vseh aktivnih igralcev in Narodni kavarni. K sestanku se vabijo tudi vsi odborniki. — Predsednik.

ZANIMIVE SPORTNE VESTI.

Igralci Emil Peršak, Dragotin Babič, Maks Mihelič, Danijel Premrl in Dragotin Kornfeld so bili svoječasno določeni v reprezentanco, ki je igrala na slovenskem turnirju v Pragi. Ker pa niso odlovali, so bili pozvani pred kazenski odbor JNZ. Kazen je tako mila (ukor), da ne odgovarja niti določilom paragrafa, po katerem je bila izrečena. To je prisililo upravni odbor JNZ, da revizira kazen, katero bo na bodoči seji, upoštevajoč vse olajšujoče kakor obtežilne prilike, ponovno izrekel.

Zagrebški sodniki ne bodo štrajkali. Uvideli so, da bi na ta način dosegli samo to, da bi ZNP določila nove sodnike, stara sekcija bi se pa morala sama po sebi razpustiti. Vsa sportna javnost je odklonila zahteve sodnikov. Med samimi sodniki so se našli zmernejši, ki so uvideli neumestnost štrajka v tej ali oni obliki. Sprejet je kompromis, ki ga je predložila ZNP. Za prvotne tekme je določena taksa 120 Din, za rezerve prvotnih klubov 70 Din, za vse druge, tretje in četrtotredne klube pa 30 Din. Vse takse se bodo pa med vse sodnike enako razdelile, tako da bo dobil tisti, ki sodi prvotno tekmo, ravno toliko, kakor oni za drugotredno.

V nedeljo se bo vršila čbajana medmestna tekma Graz-Zagreb. Zagreb je : gubil dve zaporedni tekmi z 2 : 1 in 2 : 0. Za to »ekmo« se pa temeljito pripravljajo, gre gre za revanš. Moštvo tvorijo: Mihelič-Gmajnič, Bivec-Marjanovič, Premrl, Kunst-Wolff, Babič, Hitrec, Leinert, Jeren. Vendar s to postavo niso zadovoljni. Menda bi bil boljši notranji trio Haška: Hitrec, Agič, Leinert,

Babič bi šel na desno krilo, Wolf pa na levo. Tudi s Bivcem na beku niso zadovoljni. Ker so tudi Graščani postavili izborno moštvo, bo vsekakor treba napad spremeniti tako, kakor je predlagano od sportne kritike. Sodil bo g. Arlavi, ki slovi kot najboljši zagrebški sodnik.

RADEMACHER O JAPONSKI.

Rademacher poroča v pismu na zelo zanimiv način o svojih vtisih na Japonskem.

»V Harbinu, mandžurskem mestu, smo že videli, kako znajo Japonci svečanosti aranžirati. Na vsaki večji postaji so nas pričakovali gospodje, ki so nas sprasovali za naše želje. Na Japonskem smo imeli na železnici svoj poseben oddelek, kjer smo se popolnoma po domače nastalili. Na vlak je bil priključen razgledni voz, in smo si mogli pokrajino natančno ogledati. Japonski vozovi so kar najudobnejše opremljeni; mi smo se morali pač večkrat nekoliko pripogniti, ker so vozovi napravljeni za japonske razmere in so Japonci manjši kot mi.

Na cilju nas je pričakovala velika množica. Prvi, ki sem ga spoznal, je bil Arne Borg, stari moj tovariš na tekmar. Težko me je pričakoval in prišel je na kolodvor pome. Po srečno prenestem napadu častniških fotografov in izpraševalcev smo vstopili v avto časnika Azahi, ki je bil skupaj z japonsko plovilno zvezo organiziral prireditev, in smo ušli množici, ki je bila medtem zelo narasla. Avto nas je pripeljal v hotel Imperial, prav modern hotel z vso udobnostjo. Vse, kar hočeš, dobiš v hotelu, nobene reči ti ni treba iti drugam kupiti. Tudi državni poštni urad in bančna podružnica sta v hotelu.

Opoldne smo se sestali z Amerikanci Meanjem, Weissmuellerjem, Laufferjem in Wyattom. Po kosilu smo si skupno ogledali plovilni stadion. Pedeset metrov je dolg, zgrajen iz betona, napolnjen s kristalno-čisto vodo. Tudi prav moderno skakalnice ima. Vse je obkroženo od tribun, ki so jih seveda za to prireditev znatno povečali. Gledavci gornjih vrst pa pač ne smejo biti omotični, ker so najvišji sedeži do 30 metrov nad vodo. Okoli in okoli dostojen okvir, zastava pri zastavi. Ob cilju so častne tribune za delegacije raznih držav, dalje tudi častna tribuna za Čičibuja; Čičibuja je najstarejši brat japonskega cesarja. Ob skakalnem stolpu so ogromni megafoni, in more vsakdo razločno slišati vsak rezultat.

O Rademacherjevih itd. uspehih je »Slov.« že poročal. Rademacher se je po tekmar odpravil takoj domov, Borg in Amerikanci so pa odšli na Kitajsko. Večraj so nam listi poročali o Borgovem uspehu, v plavanju na 1000 yarrow v 12:02,4, nov svetovni rekord; bilo je to v Sang-haju Čičibu je med najboljšimi sportniki, ne samo japonskimi, temveč sploh. Je izborni plavalec, strelec, jahalec, v prvi vrsti pa neprekosljiv turist. Njegove plezalne ture na Matterhornu, Weisshornu itd. so vzbudile občudovanje tudi pri najdržnejših plezalecih; veliko je napravil plezalni tur, ki jih ni pred njim napravil še nikdo.

Radio

Radio-Ljubljana obvešča tem potom g. abonente, da se snoči ni moglo vršiti oddajanje vsled popravila pri diselmotorju. Upamo, da bo danes ob polni že mogoča oddaja.

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 23. nov.: 12.30 Reproducirana glasba in borna poročila. — 18.30: Gospodinjstvo, predava gđ. Cilka Krekova. — 19: Francosčina, poučuje dr. Leben. — 19.30: Ljudska umetnost, predava dr. Stane Vurnik. — 20: Zbor gojenk drž. žen. učiteljskega pod vodstvom prof. Adamiča poje: 1. Slovenske narodne pesmi: a) Pozdravljam Te Goranjska stran, b) Mi smo lovci, c) Pastirce pa pase ovce tri, d) Vzdihljaji slepa, e) Svetlo solnce se je skrillo, f) Marko skače; 2. Stiri mladinski samospeli: E. Adamič: Uspavanka, Burja, Večerni zvon, J. B. Foerster: Lahko noč; 3. Mladinski zbori: a) Vodopivec: Pojdimo spat, b) Adamič: Ciganka, c) Adamič: Uspavanka, d) St. Premrl: Rože za Marijo; 4. Zborski dvospeli: A. Dvorak: Upanje brez nade, Bolest, Pozdrav iz daljave, I. Mendelssohn-Bartholdy: Smernice in evetlice. Vmes recitacije. — 22: Poročila.

Sobota, 24. novembra: 12.30: Reproducirana glasba; 18.30: Družinski in materinski zavarovanje, predava ravnatelj O. U. Z. D. dr. Bohinec Joža; 19: Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik; 19.30: Človek in človek, predava univ. prof. dr. Veber; 20: Koncert češke akademike filharmonije iz Prage, prenosi iz Uniona; 22: Poročila.

Rabite Tungstram barium-elektronke

Drugi programi

Petek, 23. novembra.

Zagreb, 17.15 Lahka glasba. — 20.35 Koncert pesmi in arij. — Breslau: 20.15 Vokalna glasba. — 21.15 Zabavna ura. — Praga: 12.30 Opoldanski koncert. — 16.30 Komorni koncert. — 20 »Ločena žena«, opereta (Fall). — 22.20 Plesna glasba. — Leipzig: 20 Vokalni koncert narodnih pesm' za solo. — 21 Poljuden orkestralni koncert. — Stuttgart: 16.15 Popoldanski koncert. — 20 Simfonični koncert. — Bern: 19.30 Ljudske pesmi. — 20.45 Orkestralni koncert. — Katowice: 20.15 Prenos simfoničnega koncerta iz Varšave. — Rim: 20.45 Instrumentalni in vokalni koncert. — Berlin: 17 Zabavna glasba. — 20 Prenos iz opere: »Oedipus rex«, operni oratorij (I. Stravinsky). — 21.30 iz starih spevoiger. — Dunaj: 11 Koncert godalnega kvarteta. — 16.15 Popoldanski koncert. — 20 Neznane Schubertove pesmi. — 20.30 »Grafica Marica«, opereta (Kallman). — München: 19.20 Koncert. — 20.05 »Toboggan«, drama (Menzel). — Milan: 20.30 Simfonični koncert. — Budapest: 17.45 Simfonični orkestralni koncert. — 19.45 Prireditev v studiju. — 22 Klavirski koncert. — 22.45 Koncert ciganske kapele.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

Drama:

Začetek ob 20.

Petek, 23. novembra: Zaprio. (Generalka.)
Sobota, 24. novembra: ZIVI MRTVEC. Premierski abonma.
Nedelja, 25. novembra: ob 15. uri pop. DOBRI VOJAK SVEJK. Izven.
Ob 20. uri zvečer: ZIVI MRTVEC.
Ponedeljek, 26. novembra: ROMEO IN JULIJA. Red D.

Opera:

Začetek ob pol 20.

Petek, 23. novembra: »ZALJUBLJEN V TRI ORAN-ZE.« Premierski abonma.
Sobota, 24. novembra: Zaprio.
Nedelja, 25. novembra: »AIDA«.
Ponedeljek, 26. novembra: Zaprio.

Mariborsko gledališče

Petek, 23. novembra. Zaprio.
Sobota, 24. novembra ob 20. uri »ADIEU MIMI« Premijera.

Ljudski oder v Ljubljani

V nedeljo, 25. novembra popoldne: »PODOBAR«, ljudska igra s petjem, godbo in plesom v 5 dejanjih.

Prireditve in društvene vesti

Mladinski dom Kodeljevo. Drevi ob pol 8. bo otvoritveno predavanje s sklopljenimi slikami. Predava g. dr. Valter Bohinec o Romuniji. Vsi vljudno vabljeni.

V nedeljo ob 3. uri popoldne ponovi Ljudski oder na splošno željo še enkrat Ganhoferjevega »Podobarja« ljudsko igro s petjem godbo in plesom, ki je dosegla zadnjo nedeljo na Ljudskem odru nepričakovano velik uspeh. Zanimanje za to predstavo je zelo veliko, zato že danes opozarjamo na predprodaž vstopnic, ki se vrši od danes dalje pri društveni nabavni zadrugi v Ljudskem domu I. nadstropje.

Ljudski oder v Ljubljani opozarja vse, ki sodelujejo pri predstavi »Podobar« na skušnjo, ki se vrši danes ob pol 8. uri zvečer. Točno in zanesljivo! — Tajnik.

Naše dijaštvo

»Dijaški koledar 1928-29« slovenske dijaške zveze se še dobi in to po znižani ceni v »Novi založbi«, Ljubljana, Kongresni trg. Naročite ga! Ali ga že ima vsak dijak in vsaka dijakinja!

Akad. društvo »Orlovski odsek AO« na ljublj. univerzi ima danes zvečer ob 6. svoj fantovski sestanek.

Polzvedovanja

Lovski pes se je zatekel. Dobi se Gale na Osojah 3.

Sir Arthur Conan Doyle:

Izgubljeni svet

(The lost world.)

Roman.

Zdi se mi, da boste, kaj pa! Med tem, ko je govoril, se je zopet pričel hinavsko in preteče pomikati proti meni in se je ob vsakem koraku vzpenjal na prste, kakor da bi bil plesni mojster.

Lahko bi bil z enim skokom dosegel vrata in smuknil ven na hodnik, a to se mi je zdelo sramotno. Razen tega me je počasi popadla jeza. Poprej sem bil vsega nedvomno sam kriv, zdaj pa so mi njegove grožnje vrnil vsaj nekaj pravice.

»Oprostite, da sem vas razburil, toda, nikar si ne mislite, gospod, da se pustim premikastiti. Vam že pokažem, da ne trpim kaj takega!«

»O, za Boga milega!« Njegovi črni brki so se dvignili in pod njimi so se zasmehovalno zasvetili beli zobje. »Vi, da ne trpite kaj takega, kaj?«

»Ne bodite no neumni, gospod profesor!« sem kričal: »Nikar ne mislite, da z menoj kaj opravite! Skoro dva stola tehtam, imam jeklene mišice in vsako soboto igram po tri četrte ure srednjega napadaleca v londonskem irskem klubu. Jaz nisem tak, da bi...«

V tem trenutku se je že zakadil vame. Na mojo srečo sem bil vrata že odprl, sicer bi bila oba zletela kar skoznje. Kakor krogla sva zletela po hodniku in se z nekakim stolom vred (zapletel se nama je spotoma med nože) naposled skotalila po stopnicah navzdol proti večnim vratom. Njegova brada mi je zamašila usta, z rokami sva se čvrsto objemala, sploh sva bila zvita v klopčič in noge prokletega stola so povsod plesale vmes kakor solnčni žarki. Pozorni Austin je

nastežaj odprl hišna vrata, prekučila sva se čez glavo in sčrčala na ulico. Tudi dva druga služabnika sta stopicala semintja in nekaj poskušala, a predvsem sta menda spretno pazila, da ne poškodujeta lastne osebe. Stoj je lopnil na hodnik in se sesul v drobne trske, midva pa sva se naposled ločila in drug poleg drugega treščila v cestno blato. Profesor je takoj planil na noge, zavijtel pesti in zasopihal kakor nadušljiv.

»Imate zadosti?« je zastokal.

»Prokleta pošast!« sem zatulil, ko se mi je posrečilo skočiti pokonci. Boj bi se bil brez dvoma še nadaljeval, zakaj on je zopet razkašen skočil nadme, a sreča mi je bila mila ter me je rešila teh neprilic. Poleg naju je stal namreč stražnik z beležnico v roki.

»Kaj pa je to? Da vaju ni sram!« je dejal. To so bile vsekakor prve pametne besede, ki sem jih slišal v Enmore Parku. »No,« me je zopet nagovoril, »kaj pa vse to pomeni?«

»Ta človek me je napadel,« sem rekel.

»Ali ste ga res napadli?« je vprašal stražnik.

Profesor je težko dihaval in ni ničesar odgovoril. »No, to pa ni prvokrat,« je strogo dejal stražnik in zmajal z glavo. Že pretekli mesec ste imeli v slični zadevi opravka s sodnijo. Temu gospodu ste poškodovali oko: podpluto je. — Ali mi hočete prijaviti poškodbo, gospod?« me je vprašal.

A jaz sem se med tem že pomiril.

»Ne,« sem rekel, »ničesar ne maram prijaviti.«

»No, kako pa, da ne?« me je vprašal stražnik.

»Sam sem vsega kriv. Nadlegoval sem gospoda. Posvaril me je vnaprej in mu ne morem ničesar očitati.«

Stražnik je hrupno zaprl svojo beležnico.

»Vsekakor bo bolje, če ne bosta več počenjala takih stvar!« — je dejal. »No, in vi tam, kaj je? Nikar ne stojte tu, le naprejte! To je rekel mesarskemu pomočniku, nekemu dekletu in drugim lju-

dem, ki so se zbrali okrog nas. Napodil je to malo skupino gledalcev in s težkimi koraki odšel po ulici za njo. Profesor me je pogledal in rekel bi, da so se trenutke lahko nasmehnile oči.

»Vstopite!« je rekel, »še nisem gotov z vami.« Čeprav so donele te besede dokaj preteče, sem mu vendar sledil v hišo. Molčeči Austin, ki se je ves čas držal kakor lipov bog, je zaprl vrata za nama.

Četrto poglavje.

To je najbolj čudna reč, kar sem jih kdajkoli slišal.

Čim so se vrata zaprla, je že priletela gospa Challenger iz jedilnice. Drobna ženska je bila grozovito razburjena. Ogorčeno se je postavila pred soprogom kakor razjarjeno pišče pred buldogom. Jasno je bilo, da je opazovala moj »odhod« (če ga tako smem imenovati), a ni opazila mojega povratka.

»O, George, kaka sirovina ste!« je zavtilila. »Kako ste mogli pohabiti tega prijaznega mladega gospoda!« Profesor je pokazal s palcem čez rame: »Tu je, za mojim hrbtom, živ, zdrav in nepoškodovan.«

Gospa je bila nekoliko v zadregi: »Ah, oprostite, nisem vas videla!«

»Bodite prepričani, gospa, da se ni nič zgodilo.«

»O, vi, revež, potolkel vam je obraz! Ah, George, kak divjak ste! Ves teden, dan za dnem, ne vidim nič drugega nego slične grozne zgodbe. Vsak človek vas sovraži in vas ima za norca. Moje potrpljenje je že pri kraju. Dosti je tega!«

»No, prava reč!« je zamrmral profesor.

»Saj to ni nobena skrivnost več!« je kričala. »Ali veste, da govorim o vas vsa soseda, ves London — pojdite, Austin, ne potrebujemo vas tu, — ali veste, da vas ima vse svet na jeziku? Kje pa je vaša dostojnost? Vi, mož, ki bi morali postati kraljevski profesor na veliki univerzi, kako bi naj vas imelo v časteh na tisoč dijakov, kje je vaša dostojnost, o, George?«

»Kje pa je vaša, draga moja?«

* Angl. stot (hundredweight = 112 funtov) tehta 50,8 kg.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28

Službe iščejo

Prodajalka

izučena mešane stroke, išče službe v mestu ali zunaj mesta. - Ponudbe pod »Poštena prodajalka 11.471« na upravo.

Krojaški pomočnik

išče službe. Nastop takoj. Ponudbe pod »Krojač« na upravo.

Službodobe

Vodja za trgovino

s kmetijskimi potrebščinami se išče za večjo gospodarsko korporacijo v Ljubljani. Predpogoj višja trgovska izobrazba in večletna praksa. Istotam se sprejme

trgovski pomočnik

s primerno trgovsko izobrazbo in prakso s kmetijskimi pridelki. Lastno-ročno pisane prošnje z navedbo dosežanj službovanja in plačilnih zahtev je vložiti do 15. decembra t. l. na: Poštni predal št. 135, Ljubljana.

Izurjeno pletiljo

z lastnim strojem sprejem takoj; delo celo leto. Naslov pove uprava »Slovenca« št. 11.476.

Izurjena prodajalka

se takoj sprejme za večjo trgovino v lepem letoviškem kraju z vso oskrbo v hiši. Ponudbe z zahtevki plače na upravo pod Izvežbana 11.444.

Družabnik

Rentabilno večje industrijsko podjetje v polnem obratu sprejme v svojo razširjenost še nekaj družabnikov s kapitalom od 20.000 Din naprej. Družabnikom so rezervirana sledeča službena mesta: vodja podjetja, knjigovodja, akordant, skladiščnik itd. s prostim stanovanjem in primerno plačo ter odpadajočim delom čistega dobička. - Ponudbe pod »Strojna opekarna« št. 11.438 na upravo lista.

Iščemo štajgerja

s prakso in nižjo rudarsko šolo, verziranega v izkoriščevanju bakrenih rudnikov. Nastop službe takoj. Spričevalo in zahtevko plače poslati takoj na rudarsko zadrugo »Mračaj«, Sarajevo.

Za trajno delo

rabim dobrega sekirnega kovača za Ajax-kladivo. Stanovanje v hiši, plača po dogovoru. Pismene ponudbe na upravo »Slovenca« »Kovač-Ajax« št. 11.458.

Učenca

kateri ima res veselje do trgovine, poštenih staršev, se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Ponudbe pod »Na deželo« na upravo »Slov.«

Entlerico

za fino delo perila, kakor tudi pridna dekleta za heftiranje sprejem proti dobri plači. Ponudbe na upravo lista pod »Entlerica« ali »Heftirarica« št. 11.467.

Stanovanja

Soba

meblirana, se odda takoj ali pozneje za eno ali dve miroljubni dami. Naslov v upravi lista pod št. 11.479.

Oddam stanovanje

soba in kuhinjo. Illova št. 60. Poizve se istotam pri J. Štrumbelj.

Velika prazna soba

separiran vhod, se odda. Naslov pove uprava pod št. 11.474.

Stanovanje

Stožice in Ljubljana, obstoječe iz ene in več sob, se odda v najem. Poizve se v upravi »Slovenca« št. 11.482.

Stanovanje

soba s kuhinjo ob Dunajski cesti 92, nasproti Urbančca, se odda takoj. Cena nizka.

Prazna soba

s številnikom se odda osebi, ki je ves dan odsotna. Ponudbe na upravo Slovenca pod 11.461.

Pouk

Zaseb. krojno učilišče
Ljubljana - Stari trg 19, sporoča cenjenim pletilnim industrijam in pletiljam, da je dobil s Dunaja najnovejše modele, po katerih se bo poučevalo v decembru krojenje za pletilne garderobe, jopice, poučevanje, obleke, plašči. - Specijalen pouk krojačem o civilnih oblekah, uniformah. Šiviljam, nošviljam najnovejši modeli, tudi za perilo. Revnejšim ugod. plačilni pogoji. Brezplačna preskrba služb. Izdelava krojev. - F. Potočnik, vodja tečajev, izprašan in diplomiran v inozemstvu.

Prodamo

Koks

sub. 80 Din (100 kg) vedno na zalogi. - Mestna plinarica.

Radio-aparat

4 cevni, nov, s Telefunkom zvočnikom, poceni prodam. Naslov v upravi pod št. 11.429.

Cvetličnega medu

čisto točenega, prodam nekaj metrskih stotov. - Cena po dogovoru. - R. Mikulič, Vinica.

Stroj za izdelovanje zarezanih strešnikov

(Doppelkastenpresse, sistem Steinbrück), za ročni pogon, skoraj nov, se poceni prodaja. Vprašati: Ormoška opekarna, Ormož.

Obrt

Slike za legitimacije
izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibser, Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

Pozor kolesarji!

Novost: potrebno sredstvo za vsakega kolesarja motociklista, avtomobilista. Lepi med vožnjo vse poškodbe na ceveh iz gumija, vsako popravilo in pumpanje med vožnjo nepotrebno. Za eno cev en komad. Razpošilja franko 2 kom. Proti vpošiljavi 24 Din. Prodajalci es iščejo. - V. Veber, Gorje - Bled.

Puhasto perje

kg 38 Din. razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din. L. Brozović, kem čistionar perja, Zagreb. Ilica 82

Zaganje drv

z motorno žago. - Uran Franc, Vilharjeva cesta, telefon št. 2820.

Najboljši »Urania«

pisalni stroj v treh velikostih samo pri Jos. Petelinu, Ljubljana (poleg Prešernovega spomenika), ob vodi.

Razno

Vsakovrstno

zlatokupa
po najvišjih cenah. CERNE. juvelir. Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Mlinarji!

Riz, prosa, ajda in ječmen kupite najceneje pri A. VOLK, LJUBLJANA veterogovina žita in moke

Drva

bukove in hrastove odpadke od parketov dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga V. SCAGNETTI v Ljubljani, za čerenjskim kolodvorom.

Širite »Slovenca«!

Ali že veste,

da dobi vsak, ki naroči Radiowelt za eno leto ali podaljša naročnino za eno leto,

Zastoni elektronko

SD 4 (avdionko) ali XD 4 (sklepno ojačevalko)? Letna naročnina Din 250,- in Din 10,- za poštino premije

Ali že poznate

najboljši mesečnik Evrope? Ako ne, zahtevajte še danes številko »FUNK-MAGAZIN«-a na ogled

Pišite samo na WIENER RADIOVERLAG, G. M. B. H. Wieda I. Pestalozzengasse 6

Potrži globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem, da je naša iskrenoljubljana mama, sestra, tašča, stara mama, gospa

Marija Povše

danes v četrtek ob 6 zjutraj po dolgi, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb nepozabne bo v petek ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Vodnikova cesta 18, na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana VII., 22. novem. 1928.

Globoko žalujoči ostali.

Rudnik žveplenega peska Majdan Pek v Srbiji išče vodilnega

rudniškega paznika

z daljšo obratno prakso. Ponudbe z navedbo zahtevkov in jezikovnih zmožnosti le od oženjenih gospodov, ki so sedaj v službi in imajo prvostopne reference naj se pošljejo naravnost na rudniško ravnateljstvo.

Štev. IV A 18.885/28.

RAZPIS

Oblastni odbor mariborske oblasti razpisuje pismeno ofertalno licitacijo za dobavo vseh vrst mesa, mesnih izdelkov, moke in mlevskih izdelkov, specerijskega in kolonijalnega blaga, kruha in mleka, drv in premoga v letu 1929, to je za dobo od 1. januarja do 31. decembra 1929, sledečim zdravstvenim zavodom:

1. Splošni bolnici v Mariboru.
2. Javni bolnici v Celju.
3. Javni bolnici v Murski Soboti.
4. Javni bolnici v Slovenjgradcu.
5. Javni bolnici v Čakovcu.
6. Javni bolnici in oblastni hiralnici v Ptujcu.
7. Oblastni hiralnici v Vojniku.

Ponudbe, opremljene s 100 Din kolekom, glaseče se na stalno ceno, z navedbo eventualnega popusta v %, je izročiti upravi dotičnega zavoda, za katerega ponudba velja, najkasneje do 11. predpoldna dne 10. decembra 1928 v zapečatenem zavitku, na čegar zunanji strani je označiti naslov ponudnika, predmet ponudbe in zavod, za katerega se glasi ponudba.

Ponudba, v kateri mora biti izrecno navedeno, da so ponudniku vsi podrobni dobavni pogoji znani in da na nje v celoti pristaja, je priložiti spričevalo sreskega poglavarja o dražiteljski sposobnosti in potrdilo davčnega urada, da so davki za tromesečje plačani.

Vsak ponudnik mora založiti najkasneje do 10. predpoldne dne 10. decembra 1928 pri upravi zavoda, za katerega se glasi ponudba, predpisano kavcijo v višini 5% vrednosti ponudene dobave. O položeni kavciji prejme ponudnik od uprave zavoda potrdilo.

Oba pogodbenika si pridržujeta pravico, en mesec pred potekom I. polletja 1929 pogodbo polletno odpovedati, ako bi se pogojene cene tako spremenile, da bi oblastni odbor ali pa dobavitelj ne mogel v II. polletju pristati na dogovorjeno ceno. Ako se nihče izmed obeh pogodbenikov pravočasno ne posluži te odpovedne pravice, teče dobavna pogodba avtomatično dalje do 31. decembra 1929.

Pri zavodih, v katerih se peče kruh v lastni režiji in v katerih dobavljajo mleko okoliški posestniki v manjših količinah, odpadejo zadevne ponudbe.

Podrobna pojasnila in podrobne dobavne pogoje za vsak posamezen zavod daje ponudnikom uprava dotičnega zavoda. Oblastni odbor si pridržuje pravico, oddati dobavo neglede na ponudeno ceno, in deliti dobavo med več ponudnikov. Na ponudbe, ki ne odgovarjajo prednjim določilom razpisa in podrobnim dobavnim pogojem, se ne bo oziralo.

Oblastni odbor mariborske oblasti v Mariboru, dne 17. novembra 1928.

Predsednik:

Dr. Leskovicar I. r.

Opozarjamo na »Mali oglasnik«

v našem dnevniku. — Poslužujte se ga ob vsaki priliki

Zahtevajte znamko

»TRETORN«

Galoše in snežni čevlji

»TRETORN«

nimajo tekmeča

Vsem sorodnikom, prijateljem in znanem naznanjam žalostno vest, da je moj ljubljani soprog

Izidor Šoberl

dimnikarski mojster na Savi — Jesenice

danes zjutraj ob 4 po dolgi mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega rajnega se vrši v soboto 24. t. m. ob 10 dop. s sv. mašo na farnem pokopališču na Jesenicah.

Sava-Jesenice, 22. novembra 1928.

Žalujoča soproga

Franciška Šoberl s sorodniki.

Ceni. čitatel'em se priporočajo naslednje tvrdke:

Blaž Jančar

pleškar
Ljubljana, Breč

Elektronstacije za tuc in pogon, prodaja in preizkušnje elektromotorjev mehanična delavnica Elektrood ete. Ljubljana VI. Jernejeva c. 5, telef. 325

K. Pečenko

trgovina vseh vrst usnja in čevljarstva po reščin
Ljubljana, Sv. Petra, cesta 35

PRISTOL & BRICELJ
črkošnikarna. Ljubljana
Resi eva c. 4 - Sv. Petra c. 35
Tel. 2908 Ustan. 190

Franc Fučan

krovec
Ljubljana, Galjeveca 9
pri dolni kolodvoru

Ivan Pavlin
izdelovanje in popravljanje dežnikov
Razvozna ulica 6

Din 35-40 Ugodna prilika za Miklavža Din 35-40

Čepice, čista volna v krasnih barvah v modnem salonu

STUCHLY-Maške, Židovska ulica 3

Trgovci popusti!

Zapirač-zaponka

»MUNJA«

(Zappverschluss)

zaradi naglice in praktičnosti idealno sredstvo za naglo in harmetično zapiranje torb, torbic, žepov, zapenjanje oblek, čevljev, snežnih čevljev, avtomobil. krovov, šotorov in drugih predmetov iz praktičnega življenja in sporta. - Ne zarjavi, se lahko prišije, je trpežen. - Glavni zastopnik:

T. DJ. NAPELBEK, Akademija Nauka. - Beograd.

Telefon 3-46, 32-14.

Telefon 3-46, 32-14.

Zastopniki v večjih krajih. — Iščejo se še zastopniki po večjih krajih.

V globoki, neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem, da nas je naš iskrenoljubljani soprog, predobri oče, brat, svak in stric, gospod

dr. Joža Goričar

okrožni zdravnik in posestnik

v četrtek, dne 22. novembra 1928 ob 6. uri zjutraj v 57. letu starosti nenadoma za vedno zapustil.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v soboto, dne 24. novembra ob 10. uri predpoldne na farno pokopališče.

Mozirje, dne 22. novembra 1928.

Žena z otroci in ostali sorodniki.